

Notariaat magazine

maandelijks informatie- en opinieblad
voor en over het notariaat

editie 5 | mei 2013 | jaargang 13

*Fuseren
moet
je leren*

8

*Benoemd
door
koningin Beatrix*

16

*Afwikkeling
insolvente
boedel*

22

Aniel Autar (EPN)

*Samenwonen als
volwaardig alternatief*

KNB

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Sdu UITGEVERS

Het Compendium Estate Planning 2012/2013

- Geeft u overzicht van de actuele (2012-2013) Estateplanningspraktijk, van samenwonen tot huwen, schenken en erven.
- Met alle civielrechtelijke en fiscaalrechtelijke aspecten in één boek, gekoppeld aan de praktijk.
- Door topauteurs en redactie uit de estateplanning.
- Diepgaand en praktisch.

Topics o.a.: successiewet, ongehuwde samenwoners, huwelijksvermogensrecht, schenking van de ANBI-regeling, erfrecht, testamentvormen, fiscale aspecten van boedelafwikkeling, schenken en vererven van ondernemingsvermogen, bedrijfsopvolging, estateplanning, financiële planning, internationale aspecten.

Het Compendium Estate Planning is onmisbaar voor de ervaren estateplanner en als opleidingsboek Estate Planning.

ISBN 978 90 12 38910 5

Redactie
mr. A.R. Autar
mr. C.B. Baard
prof. mr. W.D. Kolkman

Auteurs
mr. P. Blokland
mr. R.L.M.C. Janssen
mr. dr. J.G. Knot
mr. C.J.M. Martens
P.C. Van de Meeberg MFP RLP
prof. mr. T.J. Mellema-Kranenburg
prof. dr. F. Sonneveldt
mr. W.J.J.G. Speetjens
prof. mr. A.H.N. Stollenwerck
mr. S.A.M. De Wijkerslooth-Lhoëst
mr. J.C.L. Zuidervijk

Ook interessant voor u:
Verzameling Wetgeving Financiële
en Estate Planning 2012

BOEDELAFWIKKELING

BEDRIJFSOPVOLGING

VERERVEN

ANBI-REGELING

SCHENKEN

INTERNATIONALE ONDERNEMINGSVERMOGEN

TESTAMENTVORMEN

ERFRECHT

FISCALE HUWELIJKSVERMOGENSRECHT

ESTATE PLANNING

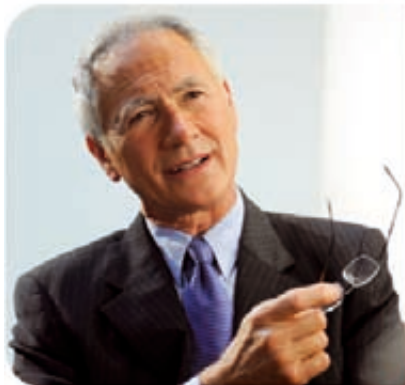
SCHENKING

SUCCESSIEWET

ONGEHUWDE SAMENWONERS

CIB Centraal InkoopBureau **Dé kantoor specialist voor notarissen**

Notarieel aktepapier van het CIB

- Nergens goedkoper
- Verkrijgbaar in kwaliteitsoorten Eminent en Confident
- Conform de door de KNB opgestelde regels en verordeningen
- NEN2728-gecertificeerd voor duurzaam archiveren

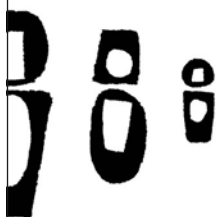
Bel ons nu voor een gratis proefpakket en oordeel zelf:
079 36 38 400

www.cib.nl/webshop

CIB Centraal InkoopBureau BV Edelgasstraat 57 2718 SX Zoetermeer

telefoon: 079 36 38 400 e-mail: info@cib.nl

Centraal Bureau voor Genealogie

Betrouwbaar onderzoek naar gerechtigden in nalatenschappen?
Wij doen het sneller en efficiënter. Ook spoedgevallen!

postbus 11755, 2502 AT Den Haag / www.cbg.nl
e-mail: notarieel@cbg.nl / tel.: 070-31 50 575 / 576

download onze brochure: www.cbg.nl > brochures

VERTROUWDE NAAM IN ACCOUNTANCY VOOR HET NOTARIAAT

QUAESITOR

ACCOUNTANCY & ADVIES

JAARREKENINGEN • BEDRIJFSOPVOLGING • ADVISERING • PRAKTIJKOVERNAME
PRAKTIJKWAARDERING • UITGAVE BEDRIJFS- EN SALARISRAPPORTAGES

DE TROMPET 1900B 1967 DB HEEMSKERK 0251-783278 WWW.QUAESITOR.NL

8 Fuseren moet je leren

Hoe lastig is het in de praktijk om twee notariskantoren samen te voegen? En wat gebeurt er als de synergie uitblijft en je de maatschap weer ontbindt? 'Achteraf denk ik dat ik mij misschien niet alleen over het financiële gedeelte had moeten laten adviseren.'

16 Bij koninklijk besluit

Hij was een van de eerste notarissen die door koningin Beatrix werd benoemd in 1980, zij een van de laatste. Hoe kijken notarissen Jos Hamans en Mirjam Postma terug op hun benoeming, 33 jaar koningin Beatrix en hoe zien zij de toekomst met koning Willem-Alexander?

Beroeps- en praktijkuitoefening

- 29 Twee nieuwe afdelingsmanagers KNB
- 31 Wetsvoorstel mediator ter consultatie
- 31 Arbitrageclausule in overeenkomsten
- 32 Preadvies 2013 over notariaat en vergrijzing
- 32 Notariaat en ondernemerschap
- 33 Close up: Willem Geselschap
- 33 Nieuwe consumententeksten over (beneficiair) aanvaarden of verwerpen
- 34 Programma seminar 'Internationaal erfrecht' bekend
- 34 Anne-Marie Smelt benoemd tot nieuw KNB-bestuurslid
- 35 ECH 3.0-standaard eind september van start
- 35 KNB Cursusagenda

Verder in dit nummer

- 6 Nieuws
- 12 Stelling: Huwelijksvoorwaarden. Advocaat blijf bij je leest!
- 14 Onderzocht: Wilsdelegatie in het erfrecht
- 15 Column Nora van Oostrom-Streep
- 19 Mijn eerste waarneming: Lysa Groven
- 24 Onderzoek Project Toekomst Pensioenen
- 26 En verder: Myrna Blocks-Goetheer
- 28 Specialisten
- 29 Column Franc Wilmink
- 36 Tuchtrect
- 38 Personalialia
- 38 Kanocolumn

‘Ook samenwonen heeft gevolgen, niet iedereen is zich daar goed van bewust’

20 Samenwonen als volwaardig alternatief

Ongehuwd samenwonen is het thema waaraan de Vereniging van Estate Planners in het Notariaat (EPN) de komende tijd speciale aandacht geeft. Dit jaar gebeurt dat met een keur aan activiteiten, waaronder een congres, een compendium, een boekje voor consumenten en een nieuw model samenlevingsovereenkomst.

22 Afwikkeling insolvente boedel

Bij de vereffening van de nalatenschap van een ondernemer treedt de notaris feitelijk op als curator. Advocaat Jan Maarten Pol vreest dat notarissen daarvoor minder geschikt zijn en mogelijk grote aansprakelijkheidsrisico's lopen. Heeft hij gelijk, of gaat het gewoon om verdeling van de markt?

OP DE COVER

Notaris en EPN-voorzitter Aniel Autar vertelt op pagina 20 over de EPN-activiteiten rond het thema samenwonen.

Notariaat Magazine
editie 5, mei 2013

COLOFON

Notariaat Magazine is een uitgave van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en publiceert nieuws en achtergronden over onderwerpen die het notariaat raken. Bij de KNB zijn ruim 1.400 notarissen en 1.850 kandidaat-notarissen aangesloten. Het blad wordt in een oplage van ruim 5.000 exemplaren verspreid onder KNB-leden en externe relaties. Notariaat Magazine verschijnt eenmaal per maand, met uitzondering van de maand augustus. De redactie van Notariaat Magazine is onafhankelijk en werkt op basis van een redactiestatuut. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven en opinies in te korten.

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)
Spui 184
Postbus 16020
2500 BA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3307111
fax: 070 3621749

Redactie: Mechtelt Lindenhovius (hoofdredacteur), Jessica Hendriks (redacteur), Clemens van Gessel (correctie),
Telefoon 070 3307170, **e-mail** nm@knb.nl

Aan dit nummer werkten mee:
Lex van Almelo, Lucy Beker, Alikee Bruins, René Didde, Wilma van Hoeflaken, Bouke Hoving, Annet Huyser, Roel Ottow, Henk Sasse, Tatiana Scheltema, Miek Smilde, Peter Steeman, Jolanda aan de Stegge, Arnoud Veilbrief, Henriette van Wermeskerken

Redactieraad: Hans Willem Heetebrij, Kees Louwerens, Maarten Meijer (voorzitter), Hens Meengs, Ariën Nielsen, Nora van Oostrom-Streep, Mariska Verkooijen en Teska van Vuren

Foto's: Truus van Gog
Omslag: Truus van Gog

Vormgeving:
Okapi. Corporate Identity Atelier

Uitgever: Sdu Uitgevers,
Peter Frissen
Prinses Beatrixlaan 116
2595 AL 's-Gravenhage
Postbus 20025
2500 EA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3789571

Druk: DeltaHage
grafische dienstverlening, Den Haag

Abonnementen: De abonnementsprijs bedraagt 107,95 euro per jaar (excl. btw en incl. administratie- en verzendkosten), prijswijzigingen voorbehouden

Abonnementenadministratie:
Sdu Klantenservice
Postbus 20014, 2500 EA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3789880, fax: 070 3789783

Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenissenrecht.

Advertentie-acquisitie: Sales & Services, Gerrit Kulsdom Postbus 2317, 1620 EH Hoorntelefoon: 0229 21211, fax: 0229 270404
e-mail: administratie@salesandservices.nl

ISSN: 1568-4121

© KNB/Sdu Uitgevers
Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervaardigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KNB. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopieën, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

Erfenisvakdag over de uitleg van het testament

Op maandag 27 mei vindt in congrescentrum Zonnestraal in Hilversum de Erfenisvakdag plaats. Het thema is deze keer 'De uitleg van het testament'. Zeven sprekers uit verschillende disciplines zullen die dag vanuit het eigen perspectief een erfrechtelijk thema kort bespreken.

De Erfenisvakdag wordt georganiseerd door de Stichting Nalatenschapsmediation in samenwerking met Maklu Uitgevers en is bedoeld voor iedereen die professioneel met het erfrecht in contact komt. Het doel van de Erfenisvakdagen is het creëren van een interdisciplinaire community van notarissen, erfrechtadvocaten, fiscalisten, mediators, docenten, onderzoekers, rechters en andere professionals die actief zijn op het terrein van het erfrecht, rond erfrechtelijke thema's. Daarnaast wil de organisatie mediation als eigentijdse begeleidingsmethode bij de afwikkeling van nalatenschappen onder de aandacht brengen.

OPLOSSINGEN

Zeven sprekers, waaronder KNB-woordvoerder Nora van Oostrom, zullen vanuit de eigen professionele invalshoek hun visie geven op de problemen rond de uitleg van testamenten en daarvoor oplossingen aanreiken. Het programma wordt afgesloten met een plenaire gedachtewisseling onder leiding van Annette van Riemsdijk, advocaat en mediator in Bilthoven en bestuurslid van de Stichting Nalatenschapsmediation.

Driekwart 50-plussers denkt na over erfenis

Bijna driekwart van de 50-plussers in Nederland heeft weleens nagedacht over de inhoud van zijn of haar erfenis. Toch heeft slechts 39 procent van de 50-plussers een testament op laten maken bij de notaris. Dit blijkt uit onderzoek van Marlyse-Research in opdracht van KWF Kankerbestrijding.

De belangrijkste reden om geen testament op te laten maken, is dat de nalatenschap hiervoor te klein wordt gevonden. Maar liefst 60 procent

geeft als reden op dat er te weinig te erven is. Andere belangrijke redenen zijn dat mensen erop vertrouwen dat de partner of kinderen alles goed regelen en dat de notariskosten te hoog zijn.

NALATEN AAN EEN GOED DOEL

KWF Kankerbestrijding heeft het onderzoek uit laten voeren om meer inzicht te krijgen in de mening van Nederlandse 50-plussers ten aanzien van nalatenschappen en het opnemen van een goed doel in het testament. Een derde

Notarissen videochatten met cliënten

De notarissen van Oostland Partners uit Berkel en Rodenrijs hebben een nieuwe manier gevonden om met hun klanten te communiceren: videochatten. Met één druk op de knop legt de klant contact met de notaris, waarna het live videochatten begint.

Met de zogenoemde 'NotarCam' wil Oostland Partners het de klanten zo gemakkelijk mogelijk maken. Het hele traject kan online worden geregeld: van aanvraag tot online videogesprek. De chatsessies worden gevoerd via het programma Skype, dat kan worden geïnstalleerd op de computer, een tablet of mobiele telefoon. De chatsessies hoeven niet per se onder werktijd plaats te vinden. Notarissen zijn ook bereid om in de avonduren advies via de videochat te geven.

van de ondervraagden zonder testament gaf aan een goed doel op te nemen in hun testament. Nalatenschappen vormen een constante bron van inkomsten voor KWF, goed voor bijna een kwart van het totaal van 2012. Met het geld afkomstig uit nalatenschappen wordt één op de vier onderzoeken die KWF Kankerbestrijding jaarlijks financiert mogelijk gemaakt.

Aantal executieveilingen daalt

Het aantal huizen dat via een executieveiling wordt verkocht, daalt. Dit blijkt uit de vastgoedcijfers van het Kadaster. In maart vonden 175 executieveilingen plaats. Een jaar eerder waren dit er nog 259. Een daling van 32,4 procent ten opzichte van maart 2012.

Het Kadaster registreerde in maart 8.933 verkochte woningen. Dit is 1,4 procent lager dan dezelfde maand een jaar eerder.

De daling is het grootst in Drenthe met 11,5 procent en het minst in Groningen met 1,1 procent. Vergeleken met de vorige maand, februari 2013, is er juist sprake van een stijging van 13,1 procent. Toen werden er 7.897 verkochte woningen geregistreerd.

Van inhoudelijk naar management

Het Bureau Financieel Toezicht (BFT) heeft een nieuwe tijdelijke interim-directeur: Geert Oosterloo. Dit door de gewijzigde rol van de organisatie als gevolg van de invoering van de herziene Wet op het notarisambt (Wna). Deze regelgeving vraagt, volgens bestuursvoorzitter **Fred Hammerstein**, een andere werkwijze. Geert Pieter Vermeulen en Folkert Winkel doen een stap terug. Door het aanwijzen van één algemeen directeur wil het BFT efficiënt en slagvaardig kunnen optreden.

Waarom een interim-directeur?

'Wij zijn als bestuur van het BFT tot de conclusie gekomen dat de tweehoofdige directie die wij hadden niet langer kon aanblijven. Tot nu toe was de organisatie opgedeeld in twee afdelingen: Wwft/bijzondere onderzoeken en toezicht notariaat en deurwaarders. Sinds het invoeren van de nieuwe Wna per 1 januari is dit veranderd. Aangezien de vroegere directeuren niet op één lijn zaten over hoe de 'nieuwe' organisatie ingevuld moet worden, is besloten een nieuwe directeur aan te stellen. Eerst een interim-directeur, over ongeveer een halfjaar een vaste.'

Waarom kon één van de vroegere directeuren niet alleen verder?

'Dit hebben wij uiteraard overwogen, maar dat vonden wij geen goede oplossing. Beiden zijn altijd zeer betrokken geweest bij de organisatie, maar ook altijd inhoudelijk bezig geweest. Hun eerste aandacht gaat niet uit naar het uitvoeren van managementtaken én dat is wel wat het BFT nu nodig heeft.'

Wat gaan de oude directeuren nu doen bij het BFT?

'Het grootste deel van hun werk is inhoudelijk geweest. Dat blijven zij voorlopig doen. Zij zullen het bestuur gaan adviseren. In het verleden hadden zij allebei zo hun eigen thema's. Deze onderwerpen blijven zij houden. Zodra er een nieuwe vaste directeur is aangesteld, kijken wij verder. Het is niet onwaarschijnlijk dat zij in de toekomst weggaan bij het BFT.'

Wat merkt het notariaat van deze bestuurswissel?

'Het notariaat merkt hier in principe niets van. Het BFT blijft dezelfde taken uitoefenen. Er heerst hier intern geen onrust en er is geen conflict. Mensen zijn goed ingelicht. We gaan misschien juist wel een tandje sneller. En dat is alleen maar gunstig voor het notariaat.'

Naar wat voor soort directeur bent u op zoek?

'Het is de bedoeling dat Geert Oosterloo ongeveer een halfjaar blijft. Daarna willen wij verder met een nieuwe algemeen directeur. Die moet goed zijn in het aansturen van professionals en een eenduidige lijn kunnen uitzetten. Hij hoeft niet inhoudelijk van alles af te weten of kennis van het notariaat te hebben. Alhoewel die kennis bij aanstelling natuurlijk wel snel moet worden opgebouwd.'

Buren van Velzen Guelen wordt 'Buren'

Buren van Velzen Guelen heeft de naam van het kantoor op 18 april gewijzigd in Buren. Met de naamswijziging wil het kantoor zich nationaal en internationaal duidelijker positioneren als juridisch adviseur op het gebied van arbeidsrecht, vastgoed, belastingadvies, corporate transacties en geschillenbeslechting voor ondernemers.

Buren is een kantoor van advocaten, notarissen en belastingadviseurs met vestigingen in Den

Haag en Amsterdam. Bij Buren werken meer dan 100 medewerkers waaronder circa 55 advocaten en (kandidaat-)notarissen. Het kantoor schrijft in een persbericht dat veel relaties en medewerkers de naam in de praktijk al vaak afkorten. Daarnaast is de nieuwe naam gemakkelijker uit te spreken voor de internationale cliënten. Een naamswijziging was volgens Steven van der Waal, partner en notaris bij Buren, dan ook een logische stap. Hij benadrukt dat er verder niets verandert aan het kantoor en de dienstverlening.

Schuldhulpverlening en hypotheekverstrekkers werken samen

Hypotheekverstrekkers en de NVVK, de brancheorganisatie van schuldhulpverlening, slaan de handen ineen om eigenwoningbezitters met betalingsproblemen beter de weg te wijzen en van dienst te kunnen zijn. Hiervoor zijn zij in april het samenwerkingsverband 'Schakel!' gestart.

Een toenemend aantal eigenwoningbezitters meldt zich bij schuldhulpverlening. Schuldhulpverleners en hypotheekverstrekkers hebben hierdoor steeds vaker met elkaar te maken. Om de samenwerking zo soepel mogelijk te laten verlopen, is Schakel! in het leven geroepen. Via Schakel! treden schuldhulpverleners en hypotheekverstrekkers in een vroeg stadium met elkaar in contact over een hypotheekklant die zich meldt bij de schuldhulpverlening. Schakel! is een samenwerking tussen NVVK, ABN AMRO, ING, Obvion, Rabobank, SNS Bank en REAAL.

Ondertussen op Twitter

Op Twitter zijn het vooral de professionals en politici die zich uitlaten over het samenwerkingsverband. Schuldhulpverleners en banken zelf zijn zeer verguld over de nieuwe afspraken.

#Socialmedia

Tunahan Kuzu
(Tweede Kamerlid PvdA)
@tunahankuzu

Jan Willem Bosman (Teammanager schuldhulpverlening gemeente Tilburg) @jwb_online

Patty Duijn
(Vrijwilliger Hospice)
@PattyDuijn

Sonja Super
(Schuldhulpverlener Rotterdam) @SonjaSuper

Fuseren moet je leren

Hoe lastig is het in de praktijk om twee notariskantoren samen te voegen? En wat gebeurt er als de synergie uitblijft en je de maatschap weer ontbindt? 'Achteraf denk ik dat ik mij misschien niet alleen over het financiële gedeelte had moeten laten adviseren.'

TEKST Peter Steeman | FOTO Truus van Gog

De voordelen van een fusie zijn duidelijk. Het delen van kennis, het uitschakelen van een concurrent die nu je collega wordt en het verlagen van kosten. Ook de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) ziet voordelen in samenwerking, al dan niet in de vorm van een fusie. In haar beleidsvisie 'Met recht vooruit' formuleert de KNB het als volgt: 'Specialisatie en samenwerking in grotere kantoren in plaats van solitair en solistisch te opereren is nodig om kwalitatief en bedrijfseconomisch te kunnen overleven'.

MATCH

Er zijn inderdaad notariskantoren die de daad bij het woord voegen. Zoals de notariskantoren Prick en Van Houtum notarissen in Zevenaar die januari 2013 fuseerden. Een economische noodzaak was er niet om te fuseren, benadrukt notaris Martijn van Lawick van Pabst van het kantoor. Het vertrekpunt voor de fusie was eigenlijk de goede verstandhouding tussen beide kantoren. 'Dat zette ons aan het denken. Jules Prick is 59 jaar. Wat krijgen we voor concurrent als hij stopt? Dat vormde de drijfveer om hem te polsen voor samenwerking. Je probeert te achterhalen of je bij elkaar past. Het financiële deel laat zich goed plannen, maar juist in de match moet je oppassen. De gesprekken verliepen

gelukkig heel plezierig. Voor Jules Prick was het zijn derde fusie. Een eerdere fusie was geen succes. Dat hij ondanks die ervaring met ons in zee durfde gaan, gaf wel een goed gevoel.'

Ook als er sprake is van chemie op directieniveau blijft een fusie spannend, vindt Van Lawick van Pabst. 'Een fusie voelt voor medewerkers niet als een feestje. Mensen vrezden in eerste instantie voor hun baan. Om onrust te vermijden, hebben we de fusie in beide kantoren op hetzelfde moment aangekondigd. Ook daarna hebben we veel tijd gereserveerd voor overleg en informele bijeenkomsten. Op die manier houd je de vinger aan de pols. Het economische tij helpt overigens wel. Mensen zijn nog meer dan anders gemotiveerd zich in te zetten voor het resultaat.'

MENSELIJKE FACTOR

Lars Boellaard, notaris en managing partner bij Westland Partners Notarissen en Advocaten in Naaldwijk, heeft een ruime ervaring met fusietrajecten. Westland Partners fuseert dit voorjaar met VMV notarissen, maar daarvoor ook al in 2007 en 2008. Door de laatste fusie ontstaat een kantoor met in totaal 8 partners en 65 medewerkers. Ondanks de afstemming over werkafspraken, processen en systemen die een fusietraject kenmerken, is aandacht voor de menselijke factor heel belangrijk, vindt Lars Boellaard. 'Je moet je goed realiseren dat medewerkers niet hebben gekozen

‘Zo’n fusie is toch of je in gemeenschap van goederen bent getrouwd’

voor een fusie. Daarom moet de kennismaking “warm” zijn. Als medewerkers zich niet verbonden voelen met de nieuwe collega’s loop je het risico dat ze weggaan. Dat verzwakt de fusie. Toen we in 2008 fuseerden met een kleiner kantoor hadden we vooral oog voor de technische details. Achteraf was dat een fout. Een aantal medewerkers van het nieuwe kantoor verliet ons. Dat hebben we in de huidige fusie anders gedaan. Zo krijgt iedere nieuwe medewerker een coach die hem wegwijs maakt, maar ook als sparringpartner fungeert. Het personeelsbeleid was ook een van de redenen om te fuseren. We willen onze kandidaat-notarissen graag een perspectief in een krimpende markt bieden. Dat kan alleen door te groeien.’

VERRAST

Omdat ze in dezelfde regio werken, kende notaris Jos Hofstee de collega’s van Abma Schreurs Advocaten Notarissen. Toch was hij verrast toen ze met een voorstel voor een fusie kwamen. ‘We hadden als Hofstee & Van Erp Notarissen zelf twee vestigingen in Amsterdam en Monnickendam. Abma Schreurs zit in Hoorn en Purmerend. Qua cultuur passen we bij elkaar en ook in hun visie op het notariaat in Noord-Holland herkenden we ons. Maar tegelijkertijd dachten we: waarom zouden we dit doen? We hebben het goed naar onze zin. Willen we dit wel? Als je fuseert, ga je op in een grotere organisatie. Onze autonomie was ons dierbaar. Hoewel er aan die positie ook nadelen kleven. Omdat we klein waren, was de sfeer ontspannen, maar soms ook te vrijblijvend. Daardoor loop je het risico dat zaken blijven liggen. Als je opgaat in een grotere organisatie maak je een professionaliseringslag. Uiteindelijk was dat een reden om het juist wel te doen.’

Op 1 juni 2012 was de fusie tussen de beide kantoren een feit. De nieuwe constructie leverde niet automatisch een win-winsituatie op. De duivel schuilt in de details, zoals Hofstee merkte in de fusiegesprekken. ‘We wilden naar een structuur met één hoofdkantoor en verschillende vestigingen. Hoeveel medewerkers heb je daarvoor nodig? Ook het integreren van systemen kostte veel tijd. Beide notariskantoren waren erg tevreden over het eigen systeem. Met welk computersysteem ga je werken? Eerst wilden we vasthouden aan het eigen systeem. Uiteindelijk werd het toch een geheel nieuw systeem. We hadden een accountant ingeschakeld om het fusietraject te begeleiden. Zijn rol is belangrijk. Zonder accountant die je bij de les houdt, blijf je veel te lang steken in zo’n proces.

Je loopt het gevaar dat je eindeloos blijft vergaderen. Bijvoorbeeld over het opstellen van een akte. Iedere notaris doet dat anders. Begin je met ‘heden’? Schrijf je die akte in de tegenwoordige tijd of de verleden tijd? Over dat soort details kunnen notarissen heel neurotisch doen. Wij kunnen heel goed anderen bij een fusietraject begeleiden, maar als het over je eigen fusie gaat, wordt het anders. Het is net als met de kinderen van de tandarts. Die hebben ook altijd de slechtste tanden.’ Was een ander samenwerkingsverband niet eenvoudiger geweest dan een fusie? Hofstee: ‘We hebben het serieus overwogen maar een fusie brengt eenheid. Je treedt met één gezicht naar buiten. Voor de klant maakt het niet uit of hij op het hoofdkantoor of een van de vier overige vestigingen binnenloopt. De dienstverlening is overal hetzelfde. Het is onze taak ervoor te zorgen dat hij zich bij dat ene gezicht thuis voelt.’

ONDERLIGGENDE PARTIJ

Notarissen die fuseren, zoeken chemie, een klik. Iets dat ze houvast geeft en zekerheid voor de toekomst. Wat doe je als er niet langer sprake is van chemie? In het geval van Appels Notarissen in Tilburg verliep de ontvlechting betrekkelijk eenvoudig. Na dertien jaar verenigd te zijn als advocaten en notarissenkantoor MannaertsAppels zijn de advocaten en notarissen sinds januari 2013 weer gescheiden. De aanleiding was duidelijk. ‘Financieel matchte het niet meer’, legt notaris Victor Wolfs van Appels notarissen uit. ‘Ook al draait het notariskantoor goed, ten opzichte van het advocatenkantoor waren we toch de onderliggende partij. Onze resultaten waren lager. Tegelijkertijd betaal je wel mee aan sponsoring van clubs die voor een notaris minder relevant zijn dan voor een advocaat.’

BONUS

Het splitsen van de organisatie was niet moeilijk. Wolfs: ‘De Chinese muren tussen de beide administraties hadden we al. Onze klanten reageren er vrij neutraal op. Het roept bij hen weinig vragen op. Ook omdat we in hetzelfde pand met het advocatenkantoor blijven zitten. Het lastigste is eigenlijk de sociale kant. Als het besluit eenmaal genomen is, maakt dat toch emoties los. Je hebt vriendschappen met collega’s. Tegelijkertijd wordt de sfeer steeds zakelijker. Je moet over de exit onderhandelen. Wat nemen we over tegen welke prijs? Wat is het beste moment om uit elkaar te gaan? Het was lastig om daar een ei over te leggen. Ik ben niet zo’n contractenmens. In elk geval niet

Voor het notariaat...

...flexibiliteit in capaciteit

Financiële Administratieve Consultancy

administratieve
dienstverlening

interim
management

finance en
control

salaris-
administratie

accountancy en
fiscaliteiten

opleidingen

de Velde Harsenhorst
Financiële Administratieve Consultancy
Tel. 038-4528566 E-mail: info@develdeharsenhorst.nl
www.develdeharsenhorst.nl

Voor inlichtingen over tarieven, plaatsingen
en combinatiekortingen van **commerciële**
en **personeelsadvertenties** in:

Notariaat
magazine

WPNR

Novocatie.nl

kunt u contact opnemen met:

Sales & Services,

Gerrit Kulsdom, T 0229 - 211 211

E-mail: administratie@salesandservices.nl

Een gift vandaag is morgen een redding

Een noodbericht komt altijd onverwachts
en vraagt om directe actie. Jaarlijks brengen
de professionele vrijwilligers van de
Koninklijke Nederlandse Redding
Maatschappij meer dan 3.000 schip-
breukelingen in veilige haven.

De exploitatiekosten van de KNRM worden
volledig gedekt door vrijwillige bijdragen.

Steun de redders

Want zij moeten veilig de zee op kunnen als mensen in nood verkeren. Donaties,
schenkingen en nalatenschappen vormen de financiële basis voor de KNRM.
Giften worden direct besteed aan het reddingwerk. Fondsen op naam, periodieke
schenkingen en nalatenschappen kunnen in overleg een specifieke bestemming
krijgen, waarbij naamgeving van reddingboten tot de mogelijkheden behoort.

De KNRM is vrijgesteld van erfbelasting en schenkingsrecht

T 0255 54 84 54 • info@knrm.nl

Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij

WWW.KNRM.NL

*‘Een fusie
brengt
eenheid’*

►► in zaken die mij persoonlijk aangaan.’ De overstap bevalt goed. ‘In de oude situatie was ik onderdeel van een groot kantoor. Alles werd voor je geregeld. Je zat als partner in de aandeelhoudersvergadering. Wanneer er werd gesproken over de liquiditeit van het bedrijf had ik daar weinig gevoel bij. Nu heb ik zelf de touwtjes in handen. Ik moet mij bezighouden met zaken als de automatisering, salarissen en pensioenen. Die spanning van het ondernemerschap is een onverwachte bonus.’

TOEGEVOEGDE WAARDE

Ook notaris Peter Prummel van het gelijknamige kantoor in Emmeloord maakte zich in januari 2013 los uit een eerdere fusie. De redenen om in 2009 te fuseren, waren heel logisch. Beide kantoren waren in Emmeloord gevestigd. Het gaf de mogelijkheid om specialismen uit te bouwen en een efficiëncyslag te maken. Toch ontbrak er iets. Prummel: ‘Op papier was de fusie een goede constructie. Dat je autonomie inlevert, had ik ingecalculeerd. Maar de toegevoegde waarde kwam voor mij onvoldoende uit de verf. Ik had het gevoel dat ik tijdens een overleg steeds de minderheid vormde tegenover de andere twee partners die al samen een kantoor hadden. Heel lang dacht ik dat ik erin moest groeien. Tot je op een punt komt dat je in alle zakelijkheid met elkaar

besluit dat het beter is er een punt achter te zetten. Zo’n verdeling heeft best wat voeten in de aarde. Je hebt een paar stevige mensen nodig, zoals een accountant die ervaring heeft met het ontbinden van een maatschap. Hij kan bij de verdeling aangeven hoe je iets moet waarderen. Hij heeft een draaiboek zodat je alles stap voor stap kan afwickelen.’

FRISSE START

Veel notarissen gaan bij de fusiegesprekken af op hun gevoel. Het financiële deel dekken ze af met een accountant of een fiscalist. Prummel pleit voor extra expertise. ‘Achteraf denk ik dat ik mij misschien niet alleen over het financiële gedeelte had moeten laten adviseren. Bijvoorbeeld in de vorm van een psychologische test. Zo’n fusie is toch of je in gemeenschap van goederen bent getrouwd. Als je uit elkaar gaat, volgt de boedelscheiding. Wie neemt wat mee? Ook het personeel moet je verdelen. Dat is best pijnlijk als medewerkers die al lang bij je werken, naar het andere kantoor gaan. Gelukkig zijn de kandidaat-notarissen met mij meegegaan. Ik heb het nu enorm naar mijn zin. Ik ga handenwrijvend naar kantoor. Heb een ander contact met mijn medewerkers. Het scheidt een band om samen opnieuw te beginnen. Het voelt als een frisse start.’ ■

Veel fusies zijn gebaseerd op imitatiegedrag

Over fusies tussen notariskantoren kan hij geen algemeen oordeel vellen, waarschuwt Hans Schenk, hoogleraar economie en fusie-expert aan de Universiteit Utrecht. ‘Het meeste onderzoek is gedaan naar grote beursgenoteerde ondernemingen. Daaruit blijkt dat de overgrote meerderheid er niet in slaagt een positief rendement te scoren. Veel fusies zijn niet

op rendementsberekeningen gebaseerd maar op imitatiegedrag. In die gevallen is er geen sprake van synergie. Een fusie tussen twee ziekenhuizen die al groter zijn dan de optimale schaal, is gedoemd te mislukken. Alleen al omdat het optuigen van een centrale facilitaire afdeling vaak meer geld kost dan het oplevert. Heel vaak worden mislukte fusies toegeschreven aan cultuurverschillen, terwijl die eigenlijk van ondergeschikt belang zijn. Voor kleine bedrijven ligt de kans van slagen hoger. De kernvraag is: hoe groot moet een organisatie zijn om optimaal te

functioneren? Dat moet je proefondervindelijk vaststellen. Meestal maken we een benchmarkstudie om erachter te komen welke rol de omvang speelt in het succes. In sommige bedrijfstakken zie je dat bedrijven op een gegeven moment te groot worden. Voor de meeste fusies tussen notariskantoren speelt dat waarschijnlijk geen rol. Mijn belangrijkste advies is: zorg voor een second opinion. De adviseur die wordt ingehuurd om een fusie te begeleiden, heeft er belang bij dat je een fusie doorzet. Daar kan je dus best een tegengeluid bij gebruiken.’

De Vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators (vFAS) roept op om advocaten te betrekken bij het maken van huwelijkse voorwaarden. Een discussie die in 2009 ook al opblaasde. Volgens de vereniging heeft de notaris wel enige expertise

van familierecht, maar is het geen kernactiviteit. Hierdoor zou er ruimte voor discussie ontstaan. Volgens de advocaten moeten er betere voorwaarden worden gemaakt én het liefst met behulp van een advocaat.

‘Een gemiddelde notaris weet (veel) meer van huwelijkse voorwaarden dan een gemiddelde advocaat, alleen al omdat een notaris standaard huwelijksgoederenrecht in zijn opleiding heeft gehad. Natuurlijk zijn er altijd uitzonderingen en specialisten, maar dat geldt ook voor notarissen. Ook al haal je er honderd advocaten en accountants bij, er zal altijd achteraf blijken dat het na dertig jaar huwelijk anders geregeld had moeten worden. Het feit dat rechters nogal eens huwelijkse voorwaarden aan de kant schuiven, heeft vaak niet te maken met het feit dat de regels van de huwelijkse voorwaarden niet helder zijn, maar dat de werkelijkheid later anders is. En die beslissingen maken rechters uiteraard op verzoek van diezelfde advocaten die, ook al zijn de teksten helder, toch hun gelijk willen

halen. Bovendien is het de beroepshouding van de notaris om onpartijdig te zijn. Moeten er dan twee advocaten en nog een accountant aan te pas komen? Laten we dat alstublieft vrijlaten. Wie meent dat zijn of haar advocaat er ook naar moet kijken, kan dat nu ook laten doen. Ten slotte zijn de gevolgen van de gemeenschap van goederen veel groter dan het maken van huwelijkse voorwaarden waar meestal juist de gevolgen van het huwelijk worden geneutraliseerd. Bedenk hoe relatief deze discussie is als je weet hoe droevig de voorlichting is als je vóór je huwelijk niet eens bij een notaris bent geweest. Dan lijkt mij een andere discussie veel relevanter: moet niet iedere Nederlander met trouwplannen verplicht eerst naar een notaris om zich te laten voorlichten?’

ONEENS

*Louis Zonnenberg,
advocaat Den Bosch*

‘Doordat de maatschappelijke verhoudingen de laatste dertig jaar sterk zijn veranderd en de regelgeving op het gebied van het familierecht ingewikkeld is geworden, vergt advise-

ring en vertegenwoordiging van personen in het familierecht specialistische kennis. Alleen al op het gebied van het relatievermogensrecht is er heel veel veranderd. Gebleken is dat de huwelijkse voorwaarden, zoals die in de tweede helft van de vorige eeuw werden opgesteld, de toets van de kritiek niet kunnen doorstaan. Periodieke verrekenbedingen hebben tot een stroom aan jurisprudentie geleid. De procedures werden alle door advocaten gevoerd. Zij hebben bij uitstek kunnen zien waar verbetering in huwelijkse voorwaarden kunnen worden aangebracht. Niet alleen de notaris, maar ook de advocaat is deskundig in het opstellen van contracten. Samenlevingsovereenkomsten, partnerschaps- en huwelijkse voorwaarden kunnen net zo goed door de advocaat worden opgesteld als door de notaris. In mijn artikel “Wetsvoorstel

Stelling:

Huwelijkse voorwaarden.
Advocaat blijf bij je leest!

EENS

*Herman Holland,
notaris Roden*

echtscheidingsnotaris: een gemiste kans” (EB Tijdschrift voor Scheidingsrecht, september 2011) heb ik een lans gebroken voor de begeleiding van familierechtelijke zaken door gespecialiseerde advocaten en notarissen. Toen schreef ik dat huwelijkse voorwaarden niet langer ongestraft moeten kunnen worden opgesteld door niet in het familierecht gespecialiseerde notarissen, maar door notarissen en advocaten die gespecialiseerd zijn. Er bestaat geen enkel redelijk argument om de in het familierecht gespecialiseerde advocaat allerlei ingewikkelde contracten te laten opstellen (zoals echtscheidingsconvenanten), maar niet het contract waarin huwelijkse voorwaarden staan. Bij het opstellen daarvan blijft de advocaat bij zijn leest!’

ONEENS

Bart Breederveld,
advocaat Alkmaar

‘Voor zover met deze stelling wordt bedoeld dat advocaten niet in staat zouden zijn goede huwelijkse voorwaarden te maken, ben ik het niet met deze stelling eens. Naast procederen, houdt een advocaat zich bezig met adviseren, waarvan het opstellen van overeenkomsten een belangrijk onderdeel is. Het maken van

huwelijkse voorwaarden is in feite niet anders dan het opstellen van een overeenkomst. Tot halverwege de vorige eeuw eindigde een huwelijk voornamelijk door overlijden van een van de echtgenoten. En voor de afwikkeling van de nalatenschap werd de notaris ingeschakeld. Onder die omstandigheid was ook de notaris de aangewezen persoon voor het opstellen van een overeenkomst die de huwelijksvermogensrechtelijke verhouding van de echtgenoten regelde. Dat is inmiddels drastisch veranderd. Een groot aantal huwelijken eindigt door echtscheiding. Voor het afwickelen van de daaraan verbonden gevolgen wordt met name een advocaat ingeschakeld. Die advocaat maakt ook het echtscheidingsconvenant waarin de vermogensrechtelijke gevolgen van na de echtscheiding zijn geregeld. Daarvoor gelden geen vormver-

eisten. De advocaat kan inmiddels goed overzien welke aangelegenheden met het oog op echtscheiding in huwelijkse voorwaarden een regeling behoeven om te voorkomen dat daarover bij echtscheiding geschillen ontstaan. Zowel notarissen als advocaten zijn zich gaan specialiseren. En dan geldt zowel voor de notaris als de advocaat dat niet iedereen deze specifieke deskundigheid heeft. Alleen diegenen – advocaat en notaris – die gespecialiseerd zijn in het familie(vermogens)recht hebben die deskundigheid wel. Beiden moeten niet alleen de mogelijkheid hebben echtgenoten te adviseren bij het sluiten van een overeenkomst van huwelijkse voorwaarden, maar deze ook voor hen kunnen opstellen. Kortom: huwelijkse voorwaarden door advocaat en notaris: ja! Maar advocaat en notaris houd je dan beiden bij je leest!’

‘Er wordt weleens gezegd dat er in het notariaat met standaard tekstblokken wordt gewerkt die op meerdere manieren interpreteerbaar zijn. Dat is natuurlijk onzin. Het probleem met huwelijkse voorwaarden is dat je ze opstelt in de hoop ze niet nodig te hebben, voor een situatie waarvan je niet weet hoe het vermogen dan is samengesteld en hoe de verhoudingen tussen partijen zijn. Tel daarbij op dat mensen er niet naar leven én de toepassing van redelijkheid en billijkheid. Waterdichte huwelijkse voorwaarden bestaan daarom niet. Dat wil niet zeggen dat we geen gebruik moeten maken van de ervaringen van advocaten. Overleg met de advocatuur is goed om beter inzichtelijk te krijgen hoe de huwe-

lijkse voorwaarden (en trouwens ook samenlevingscontracten) in de praktijk uitpakken bij faillissement en scheiding. Dit is in het notariaat onderbelicht. Goed overleg met de advocatuur kan de huwelijkse voorwaarden op een hoger niveau brengen. Dit overleg dient dan wel plaats te vinden met gespecialiseerde advocaten; het gemiddelde niveau van de advocatuur is namelijk bedroevend. Maar uiteindelijk valt of staat dit met de aandacht die de echtgenoten eraan willen geven, en de prijs die zij voor advies willen betalen. Overigens is het jammer dat het notariaat alleen maar reageert. Waarom zetten wij niet zelf een koers uit. Wellicht een nieuwe stelling? *Echtscheiding op gemeenschappelijk*

EENS

Michaël Lentze,
notaris Den Haag

verzoek? Advocaat blijf bij je leest. Notarissen en zeker de daartoe gespecialiseerde zijn beter toegerust dan advocaten.’

EENS

Tim Dröge,
notaris Delft

‘Ik ben het met de vFAS eens dat veel huwelijken eindigen in een vechtscheiding, maar anders dan de advocaten menen, is het de

vraag of dat de schuld is van de huwelijkse voorwaarden of van de slimme advocaten. Want wat er ook voor moois in die huwelijkse voorwaarden staat, de meeste advocaten treden op voor hun cliënt en dat zal die cliënt (en de tegenpartij) weten ook. Daar waar de notaris een echtscheiding behandelt, komt het niet zo vaak tot een vechtscheiding. Dat komt hoofdzakelijk doordat de notaris gewend is met beide cliënten te overleggen. Hij zal het niet in zijn hoofd halen cliënten tegen elkaar uit te spelen, maar probeert een oplossing te vinden waar beide partijen mee kunnen leven zodat zij zonder ruzie de kamer van de notaris verlaten. Dat aspect mis ik helaas bij veel advocaten. Wat ook speelt, is dat de meeste cliënten nauwelijks beseffen waar ze het bij

huwelijkse voorwaarden over hebben. Ze beginnen het huwelijk vaak “simpel” en “arm” en kunnen zich totaal geen voorstelling maken van wat er allemaal te gebeuren staat. Een aantal zou in dat opzicht niet eens de akte mogen tekenen, wegens gebrek aan inzicht. Niet dat zij dom zijn, maar het interesseert ze (nog) niet. Die interesse is er twintig jaar later – met een scheiding in het verschieft – opeens wel. Ja, en dan wreekt zich het feit dat men eerder verzuimde zich in de materie te verdiepen. Maar om dat nu de notaris in de schoenen te schuiven? Het is een illusie te denken dat de advocatuur wel in staat zou zijn de aanstaande echtgenoten van de impact van de huwelijkse voorwaarden te doordringen.’

ONDER
ZOCHT

NAAM Nathalie Bauduin
LEEFTIJD 27
GEBORTEPLAATS Maastricht
STUDIE(S) Nederlands en Notarieel recht aan de Radboud Universiteit Nijmegen
ONDERZOEK Wilsdelegatie in het erfrecht
PROMOVEERT Hoopt te promoveren in 2015

‘Grenzen van delegatie in het erfrecht blootleggen’

In hoeverre kan een erflater bij testament de inhoud van zijn uiterste wil aan een ander delegeren? Kan er in het testament een vertrouwenspersoon worden aangezien die na overlijden, bepaalt waar wat naartoe gaat? Of zelfs: wie de erfgenamen zijn? Met zo'n flexibel testament zou een erflater veel beter kunnen inspelen op de omstandigheden van het moment van overlijden. Omstandigheden waar hij bij het maken van een testament nog geen weet van heeft. Promovenda Nathalie Bauduin ging op onderzoek uit. Zij wil de grenzen van delegatie in het erfrecht blootleggen.

TEKST Jessica Hendriks | FOTO Truus van Gog

Wat zijn de belangrijkste resultaten tot nu toe?

‘De wet schrijft voor dat een testament persoonlijk moet worden gemaakt. Er wordt vaak gedacht dat het hoogstpersoonlijke karakter van een wilsbeschikking het delegeren van testeerbevoegdheden in de weg staat, maar dit is niet zo. Het hoogstpersoonlijke karakter verlangt dat de erflater een wilsbeschikking hoogstpersoonlijk maakt, maar niet dat hij zelf alles tot in detail moet hebben bepaald. Het persoonlijke karakter betekent geen delegatieverbod. Kan de erflater dan de inhoud van zijn uiterste wilsbeschikking volledig door een ander laten invullen? Dat is ook niet het geval. Wat geoorloofde en ongeoorloofde delegatie is, ben ik nog aan het onderzoeken.’

Hoe doe je dat?

‘Door niet alleen naar Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek te kijken, maar ook naar het algemeen vermogensrecht. Als je dit als geheel bestudeert en bekijkt wat mogelijk is op

‘De veranderlijkheid van het leven creëert behoefte aan flexibiliteit’

andere gebieden, zoals schenkingen en koopovereenkomsten, kom je tot nieuwe toetsstenen. Toetsstenen waaruit blijkt dat delegeren binnen bepaalde kaders mag.’

Wat kunnen notarissen met het onderzoek?

‘Notarissen kunnen hun cliënten beter helpen als ze weten wat allemaal nog meer mogelijk is. Je bent als notaris en als cliënt flexibeler én dat is fijn. Vaak maak je een testament op in een bepaalde levensfase en duurt het nog jaren voordat je overlijdt. De situatie kan dan zo zijn veranderd dat het huidige testament niet meer volstaat. Maar als je het testament vergeet of niet kan herroepen doordat je niet

meer wilsbekwaam bent, zit je daar wel aan vast. De veranderlijkheid van het leven creëert behoefte aan flexibiliteit in het erfrecht.’

Waarom een onderzoek over wilsdelegatie in het erfrecht?

‘Ik kreeg het onderwerp aangedragen en was meteen enthousiast. Er is nog weinig onderzoek naar gedaan, ik moet zelf dus nog veel uitvinden. Zo langzamerhand begint het een beetje een specialisme van mij te worden. Ik focus mij alleen op de theoretische wettelijke grenzen van delegatie in het erfrecht. Of er problemen ontstaan bij de uitvoering onderzoek ik niet, maar is ook interessant om te bestuderen. Hoe zorg je er bijvoorbeeld voor dat de vertrouwenspersoon aan wie je delegeert ook daadwerkelijk te vertrouwen is? Op dit soort praktische cases focus ik mij nu niet.’

Hoe verloopt het onderzoek?

‘In 2010 heb ik al een scriptie geschreven over dit thema. Hierdoor heb ik de denklijnen vrij snel kunnen uitstippelen. Dit zorgde voor een vliegende start. In 2011 heb ik dan ook al een artikel in het *WPNR* hieraan kunnen wijden. Verder zit ik veel op mijn kamer te lezen en te tikken. Aan het begin heb ik kantoren bezocht om wat feedback te krijgen, maar in het notariaat leeft het nog niet zo. Er is nog bijna niets over geschreven. Geen notaris zal zich nu aan de materie wagen. Misschien wordt dat anders als ik mijn onderzoek af heb.’ ■

Nora van Oostrom-Streep

Wie is die maatman?

Doe iets over het Koningslied, daar vindt iedereen iets van', adviseerde mijn zoon me toen ik me afvroeg wat een goed onderwerp zou zijn voor deze column. Nu heb ik niet de illusie dat ieder van u zich heeft beziggehouden met de spel- en stijlfouten in het beoogde nationale lied (zie op internet overigens de hilarische analyse ervan in Pauw & Witteman door een neerlandicus) of dat u de petitie op Facebook heeft getekend (genaamd 'Sorry voor het Koningslied'), maar mijn zoon heeft een punt. Een column over een onderwerp als de 'Europese erfrechtverordening', 'erfpachtlease' of 'overdrachtsbelasting bij economen als interessant notarieel werkerterrein', zal niet alle harten sneller doen slaan om de eenvoudige reden dat niet iedereen er in de praktijk mee te maken zal hebben. Met het onderwerp van de discussie die nu over het Koningslied wordt gevoerd – hoe ethisch zijn de reacties op het lied geweest en hoe ethisch is het op de persoon te spelen? – echter wel. Ethiek is een onderwerp dat ons allen aangaat en waar iedereen wat van vindt. Ethische vragen variëren van de toelaatbaarheid van het meewerken aan ABC-transacties, tot het adviseren van een geregistreerd partnerschap tussen een 90- en een 25-jarige, het

meewerken aan overheveling van vermogen in het kader van de AWBZ of het emplooi bieden aan een ontzette notaris. Iedereen komt dergelijke ethische dilemma's tegen, en iedereen heeft een mening. Interessanter dan het zoeken naar een oordeel over deze thema's echter, is het zoeken naar het beoordelingskader dat wordt gebruikt.

MORELE KOMPAS

Ooit schreef ik een artikel over de 'maatman': de niet nader gedefinieerde figuur waar in veel tuchtrechtspraken aan wordt gerefereerd. Wie is toch die redelijk handelend notaris waar ieder zich naar dient te richten? Welke normen en waarden hangt hij aan? Wat acht hij acceptabel en wat niet? Bij gebreke van een duidelijke omschrijving zult u het moeten doen met uw eigen kader waardoor de eigenlijke vraag wordt: waarop is uw eigen morele kompas gericht en waarom? In discussies met studenten over hun ethisch kader kwamen opvoeding, religie, opleiding en vrienden steeds naar voren als belangrijke factoren die het kader van de student mede hadden vormgegeven. Dat dit per student verschilde – en daarmee ook hun visies op wat wel en niet toelaatbaar was – spreekt voor zich. Bij u zal dat niet anders zijn, wat impliceert dat er

binnen het notariaat veel verschillende standpunten zullen zijn ten aanzien van de dilemma's die ik hiervoor noemde.

AUTOMATISCHE PILOOT

Dat 'lenen van de kwaliteitsrekening', passeren voordat het geld binnen is en tekenen zonder zorgvuldige *Belehrung* ontoelaatbaar is, weten we allemaal. Hier is geen eigen afweging noodzakelijk. Bij de minder voor de hand liggende dilemma's echter zullen er geen concrete handvatten zijn en zult u zich steeds moeten afvragen waarom u al dan niet meewerkt. Welke standpunten neemt u eigenlijk in uw overwegingen mee? Alleen die van de tuchtrechter en uw verzekeraar, of ook die van uw compagnon, uw collega's, of uw medewerkers? Van uw ouders, uw partner, uw religie? Voor ieder van u zal de mix een andere zijn en zal de uitkomst in nuance kunnen verschillen. De vraag is of dit erg is. Zelf denk ik van niet. Zolang we maar zelf blijven nadenken, niet op de automatische piloot overschakelen en geen verantwoordelijkheden afschuiven ('we doen het altijd zo en er vloeit geen bloed uit voort'). Of moet ik in het kader van het Koningslied zeggen: de W van Wna, van Weten en van Wijsheid? ■

Hij was een van de eerste notarissen die door koningin Beatrix werd benoemd in 1980, zij een van de laatste. Hoe kijken notarissen Jos Hamans en Mirjam Postma terug op hun benoeming, 33 jaar koningin Beatrix en hoe zien zij de toekomst met koning Willem-Alexander?

TEKST Jessica Hendriks | FOTO'S Truus van Gog / RVD

NAAM
Jos Hamans (65)
NOTARIS IN
Amsterdam
KONINKLIJK BESLUIT
9 juni 1980

Benoemd worden door de koningin: dat heeft wel iets bijzonders. In Frankrijk, waar ze een president hebben, kent het notariaat dat niet. Het is mooi om die handtekening onder het document te zien staan. Maar om nu te zeggen dat ik er een speciaal gevoel van krijg, nee. Het kan wat mij betreft ook best door de minister worden getekend. Ik ben niet zo koningsgezind. Desalniettemin heb ik veel respect voor inmiddels oud-koningin Beatrix. Ik kom haar weleens tegen bij culturele bijeenkomsten, zoals in het Concertgebouw. Hoe zij *acte de présence* geeft, is prachtig. Een van de hoogtepunten van haar carrière wat betreft het notariaat was haar aanwezigheid in 1989 bij het internationale notariële congres in de Rai in Amsterdam. Blijkbaar vond ze dat belangrijk genoeg om bij aanwezig te zijn.'

GUNFACTOR

'Bij mijn benoeming in 1980 kwam veel kijken. Ik moest me eerst presenteren "in de markt" om te laten zien dat ik interesse had. Vervolgens moest ik op gesprek bij de president van de rechtbank, de inspecteur van de Registratie en het Openbaar Ministerie. Zodra ik "op voordracht" stond, moest ik mij persoonlijk voorstellen aan de staatssecretaris. En zo kwam het dat ik op gesprek ging bij staatssecretaris Haars van Justitie. Zij was goed op de hoogte, wist wie ik was, op welk kantoor ik werkte en wat voor kantoor het was. Daarna begon het wachten. In juli mocht ik de eed afleggen en om heel eerlijk te zijn, weet ik daar niet zo veel meer van. Ik weet nog wel dat wij op kantoor een feest gaven om afscheid te nemen van mijn voorganger en mijzelf voor te stellen aan de cliënten. Toen was het nog echt een kwestie van gunnen. De oude notaris gunde zijn praktijk aan de nieuwe notaris. Ik heb het gevoel dat dat tegenwoordig wel anders gaat: minder persoonlijk en met een lagere gunfactor.'

TOEKOMST

'Willem-Alexander zal als koning beginnen met het voortzetten van het werk van zijn moeder. Net zoals prins Claus van goede invloed was op koningin Beatrix zal koningin Maxima dat zijn op koning Willem-Alexander. Ik verwacht dat zij goed is voor het notariaat. Het Argentijnse notariaat is namelijk het sterkste van heel Zuid-Amerika. Het heeft daar echt een maatschappelijke positie. Notariaat is ook cultuur én die cultuur heeft Maxima meegekregen. In 1980 was het beroep nog elitair, maar door de uitbreiding van het eigenwoningbezit moesten meer mensen naar de notaris. Dit zorgde voor een publiek dat andere verwachtingen had. En daar hebben wij allemaal niet goed genoeg op gereageerd. In de toekomst verwacht ik dat er twee type kantoren zijn: notaris kantoren die zich meer richten op standaard vraagstukken en die dit goed, efficiënt en tegen een laag tarief kunnen doen én kantoren met meer service op maat voor moeilijke vraagstukken. Daarnaast zal er meer gespecialiseerd gaan worden en wordt Europa steeds belangrijker.'

Benoemd door
koningin Beatrix

Bij koninklijk besluit

Benoemd worden door de koningin: het voelt bijzonder. Niet veel mensen kunnen dat zeggen. Daarnaast is het ook goed om het zo te doen. Het maakt duidelijk dat niet zomaar iedereen notaris kan worden. Ik zie het een beetje als beschermingsmaatregel van het vak. Aan de andere kant ben ik gewoon een ondernemer met dezelfde ondernemersproblemen als anderen. Dat is niet minder omdat ik door de koningin ben benoemd. Dat ondernemen is trouwens de reden dat ik graag notaris wilde worden. Een eigen kantoor runnen en invloed hebben, dat maakt notaris zijn voor mij leuk. Naast natuurlijk het feit dat je persoonlijk contact hebt met mensen en hen helpt met een goed juridisch product.'

GUNFACTOR

'In juli vorig jaar heb ik mijn ondernemingsplan ingeleverd bij het Bureau Financieel Toezicht. Zij kijken daar erg kritisch naar omdat veel kantoren er slecht voor staan. Vervolgens kon ik het ondernemingsplan in december bij het ministerie indienen en was het voor mij afwachten. Je krijgt dan uiteindelijk een afschrift van het koninklijk besluit thuisgestuurd, maar je ziet geen handtekening. Het origineel ligt veilig in een kluis. Ik heb uiteindelijk de belofte afgelegd. Het was wel mooi om mee te maken. Ik was op dat moment de enige, dus de rechter maakte er een persoonlijk geheel van. Natuurlijk hebben wij mijn benoeming gevierd op kantoor. Er is een afscheids-/benoemingsreceptie gehouden voor de oud-notaris en mij. En 's avonds zijn we met de collega's wezen eten. Die gunfactor waar mijn collega Hamans over spreekt, bestaat nog steeds! Ik heb niet hoeven vechten om het kantoor over te nemen. Ik ben zelfs gevraagd door mijn maten. Als dat geen gunfactor is.'

TOEKOMST

'Wat ik mij vooral zal blijven herinneren van koningin Beatrix is haar medeleven. Ondanks haar status en positie is zij toch altijd in staat geweest dicht bij de mensen te staan met rampen en staatsbezoeken. Ik denk dat koning Willem-Alexander dat ook moet blijven doen. Verder denk ik niet dat onze nieuwe koning veel kan veranderen in het notariaat. Dat is toch vooral aan onszelf en uiteindelijk de wetgever. Dat er wat gaat gebeuren in het notariaat de aankomende twintig jaar, verwacht ik wel. De KIK-akte van het Kadaster bijvoorbeeld. Er wordt straks waarschijnlijk voor een groot deel bepaald wat wij in de leveringsakte moeten zetten. Gelukkig is niet alles standaard en zijn er nog genoeg uitzonderingen en ingewikkelde constructies die het opstellen van zo'n akte toch interessant maken. Verder denk ik dat de grootste verandering specialisatie zal zijn. Er komt een duidelijk onderscheid tussen eenpitters die alles doen en gespecialiseerde kantoren. De eenpitter is een soort huisarts die eenvoudigere zaken doet; een gespecialiseerd kantoor pakt meer de ingewikkelde zaken. Als iemand met een moeilijk vraagstuk bij een eenpitter komt, zou die hem moeten doorverwijzen naar een gespecialiseerde notaris. Maar of dat in de praktijk ook gebeurt, dat is afwachten.'

NAAM

Mirjam Postma (31)

NOTARIS IN

Werkendam

KONINKLIJK BESLUIT

28 januari 2013

Weet u wel wat u uit handen geeft?

Ouder worden betekent vaak ook afhankelijk zijn van anderen. Daarom is het goed om op tijd na te denken over wie uw belangen behartigt als u dit zelf niet meer kunt. In een levenstestament kunt u laten vastleggen wat uw wensen zijn als het gaat om medische beslissingen, persoonlijke verzorging of het beheer van uw financiën.

Meer over
het levens-
testament op
www.notaris.nl

Je regelt het bij de notaris

MIJN
EERSTE
WAARNEMING

WIE Lysa Groven
WERKT BIJ Loyens & Loeff N.V.
WAARNEMING SINDS December 2012
EED OF BELOFTE Belofte

'Ik werk hier nu iets langer dan vier jaar en doe met name ondernemingsrecht. Dat bevalt erg goed. Het leeft in de praktijk eigenlijk veel meer dan het in de boeken deed. Ook de samenwerking met fiscalisten en advocaten maakt het werk interessant. Mijn werk is erg afwisselend en daardoor eigenlijk nooit saai.'

VOORBEREIDING

'Bij ons weet je meestal niet welke akten je die dag moet passeren, dus de voorbereiding gebeurt vaak op de dag zelf. De behandelaar legt uit wat voor soort zaak het is en je krijgt uiteraard de tijd om de stukken zelf te bekijken. Eventueel kan er dan nog iets worden aangepast.

Ook al komen er dus vaak geen cliënten op kantoor, ik teken geen stuk zonder het te hebben bekeken. Ik werk voor twee notarissen en die hebben mij beiden gezegd dat ik bij twijfel niet moet passeren. Dat is mijn eigen beslissing en daarin staan zij achter mij. Dat is een prettig gevoel.'

EERSTE KEER

'De eerste keer dat ik waarnam, was 21 december 2012. Een drukke dag, zo vlak voor de kerst, en door de waarneming kwamen er ook nog eens heel wat mensen aan mijn bureau. Dan moet je tussendoor ook nog je "eigen" werk af zien te krijgen.'

EN NU...

'Ik heb tot nu toe ongeveer vijf keer waargenomen – een vaste waarneemdag heb ik niet – en ik vind het erg leuk om te doen. Ik vind het ook echt wat toevoegen aan mijn werk, het is een volgende stap nadat je de beroepsopleiding hebt afgerond.'

Hebt u net voor de eerste keer waargenomen en wilt u daar graag over vertellen? Mail dan naar nm@knbn.nl

Samenwonen als volwaardig alternatief

Ongehuwd samenwonen is het thema waaraan de Vereniging van Estate Planners in het Notariaat (EPN) de komende tijd speciale aandacht geeft. Dit jaar gebeurt dat met een keur aan activiteiten, waaronder een congres, een compendium, een boekje voor consumenten, en een nieuw model samenlevingsovereenkomst.

TEKST Henriette van Wermeskerken | FOTO'S Truus van Gog

‘**W**as ongehuwd samenwonen vroeger vooral de opmaat naar een huwelijk, tegenwoordig wordt het als volwaardig alternatief voor een huwelijk gezien. Steeds meer mensen wonen samen, ook na eerdere huwelijken die geëindigd zijn door scheiding of overlijden. Maar weinig mensen realiseren zich wat de rechtsgevolgen daarvan zijn, of liever gezegd: die daaraan ontbreken.’ Voorzitter Aniel Autar van de EPN, notaris bij Kooijman Lambert Notarissen in Rotterdam en raadsheer-plaatsvervanger in Den Bosch, ziet hier een belangrijke taak voor het notariaat. ‘Veel mensen denken: “Als je maar lang genoeg samen bent, dan komt het wel goed.” Zo is het natuurlijk niet. Fiscaal partnerschap heeft geen civielrechtelijke gevolgen. Zo kan het gebeuren dat iemand na dertig jaar samenwonen overlijdt en dat het huis waar hij of zij al die tijd heeft samengewoond met een partner toevalt aan

een volslagen onbekend familielid. Net als het bedrijf dat ze samen hebben opgebouwd.’ Mensen die samenwonen, moeten zich afvragen hoe ze een en ander willen regelen en periodiek bekijken of de getroffen regelingen nog passend zijn, vindt Autar.

REGELINGEN

Dat samenwonen zo’n grote vlucht neemt, verklaart Autar uit het feit dat het huwelijk een aantal verplichte regelingen kent, zoals partneralimentatie, verevening van pensioenrechten, een bepaalde manier van uit elkaar gaan enzovoort. ‘Dat wordt door sommigen als niet meer van deze tijd beschouwd. Zo wil men het niet meer. Maar ook samenwonen heeft gevolgen, en daar is niet iedereen zich even goed van bewust.’

Wat samenwonenden moeten regelen, is voor ieder paar en voor elke situatie anders. Autar: ‘Als een vrouw bij een man intrekt in zijn eigen woning en zij betaalt mee aan de verbouwing, moet hij haar dan uiteindelijk de nominale waarde vergoeden of deelt zij mee in de waardevermindering? Hoe zit het met de eigenwoningregeling als iemand na het einde van de samenwoning de overwaarde vergoedt? Hoe verdelen partijen de kosten van het levensonderhoud? Willen zij iets regelen over kosten van levensonderhoud na einde van de samenwoning? Een tijd geleden werd gesproken over een mogelijke wetswijziging om ook voor samenwoners alimentatie in het leven te roepen, maar daar is uiteindelijk van afgezien. Staatssecretaris Teeven heeft onlangs nog bevestigd dat die alimentatie voor samenwoners er niet

komt. Wie dat anders wil, moet het dus zelf regelen. Andere vragen zijn bijvoorbeeld: hoe gaan de partners om met de wederzijdse kinderen? Hoe zit het met nabestaandenpensioenen? Het erfrecht wordt vaak vergeten. Hoe ga je met vergoedingsrechten om?’

ONDERZOEK

Een belangrijk evenement is het Nationaal Samenwooncongres 2013 op 24 juni, dat de EPN samen met Sdu organiseert. Hier maakt prof. mr. Leon Verstappen, hoogleraar in Groningen, de voorlopige conclusies bekend van een onderzoek naar de notariële samenlevingsovereenkomst. Het onderzoek is gebaseerd op vragen aan notarissen. EPN en KNB hebben geparticipeerd in dit onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen, waarvan de resultaten eind dit jaar worden gepubliceerd. Verder verschijnt deze maand het *Compendium Samenwonen*, onder redactie van Autar en de hoogleraren Kolkman en Schrama. ‘Het eerste juridische handboek dat alle aspecten van het ongehuwd samenwonen behandelt’, zegt Autar trots. Daarnaast verschijnt op 20 juni als tweede deel in de reeks ‘Klaar voor

Nederland telt nu zo’n 835.000 samenwonende paren. Dat is ongeveer 20 procent van alle paren. Hun aantal neemt toe. Naar verwachting zal vóór 2050 één op de drie paren ongetrouwd samenwonen. Bron: WODC-rapport Koude uitsluiting (november 2010)

‘Mensen die samenwonen, moeten zich afvragen hoe ze een en ander willen regelen’

de notaris’ een boekje getiteld *Samenwonen*. Deze serie is een gezamenlijke uitgave van de Consumentenbond en de EPN en wordt geschreven door EPN-leden. In diezelfde maand verschijnt het *Civiel & Fiscaal Tijdschrift Vermogen*, FTV, met een special over samenwonen. Dit is een gevolg van de samenwerking van FTV en EPN.

PREVENTIEVE MEDIATION

Maandag 24 juni, de dag van het EPN-congres, is ook de eerste dag van de Week van het Samenwonen. EPN-notarissen beschikken dan over een nieuw modelcontract voor samenwoners. De hoofdlijnen daarvan worden behandeld op een studiebijeenkomst op 12 juni [zie voor meer informatie hierover pagina 28 van dit nummer – red.], waarna het complete model te downloaden is voor EPN-notarissen. Het nieuwe model is ontwikkeld door een commissie van deskundigen uit allerlei disciplines. Het bestaande model voldoet niet meer, aldus Autar. ‘We willen beter omschrijven wat partijen voor ogen staat. Dat voorkomt dat je dat achteraf moet gaan reconstrueren volgens de “Haviltexnorm”. De feiten zijn belangrijk,

en achteraf moeilijk vast te stellen.’ Autar is enthousiast over het concept van preventieve mediation. Dat houdt in dat partijen aan het begin van hun relatie, dus niet pas als er een geschil ontstaat, duidelijk over en weer communiceren wat de wensen, verwachtingen en achterliggende belangen zijn. Dat gebeurt in een mediation *setting*, waarna de notaris een contract op maat maakt waarin alle belangen tot hun recht komen. Autar: ‘Het is goed om ook in de akte neer te leggen welke

gedachtegang ertoe heeft geleid om bepaalde clausules al dan niet op te nemen. Verder onderkennen we dat elke fase van het leven anders is. Veranderingen in de persoonlijke situatie vragen om veranderingen in het contract. Je kunt in het contract zelf opnemen onder welke omstandigheden partijen in elk geval herziening moeten overwegen. En waarom zou je je cliënten niet elke vijf jaar een briefje sturen om te informeren hoe het ermee staat? Noem het een notariële APK.’ Autar vindt dat het met deze aanpak voor het notariaat gemakkelijker wordt cliënten op een later moment te benaderen.

SAMENWERKING

Voor de Week van het Samenwonen heeft de EPN samenwerking met andere landelijke spelers gezocht zoals de ABN Amro, Sky Radio en Classic FM. De bank zal het boekje *Samenwonen* van de Consumentenbond en de EPN cadeau doen aan haar cliënten die tussen 24 juni en 1 oktober bij de bank een en/of-rekening openen. Bovendien zal zij cliënten actief naar een EPN-lid verwijzen om hun samenlevingscontract en/of testament te regelen; de EPN-leden zullen aan die cliënten een korting op hun tarieven verlenen. ‘Zo vragen wij samen aandacht voor het onderwerp samenwonen’, zegt Autar. ‘Mensen willen hun relatie goed geregeld hebben en de vermogensrechtelijke positie is daar onderdeel van. Die relatie is steeds vaker een samenwoningsrelatie. Daarin heeft de notaris, en met name de EPN-notaris, een grote toegevoegde waarde. Dat willen wij graag laten zien.’ ■

Wat kan er misgaan zonder samenlevingscontract?

Een voorbeeld van wat er kan gebeuren als samenwoners zaken niet regelen: vorig jaar moest de Hoge Raad (LJN BV9539) oordelen over een situatie of een vrouw, die na de geboorte van het tweede kind was gestopt met werken, toch voor de helft moest meebetalen aan de door de man tijdens de samenwoning betaalde hypotheekrente en premie

levensverzekering. Partijen hadden geen contract. Het hof had die vraag bevestigend beantwoord: ‘Dat de vrouw was gestopt met werken was haar eigen keuze, die uitsluitend voor haar rekening en risico kwam.’ De Hoge Raad vond dat het hof aandacht had moeten besteden aan hetgeen de vrouw in dit verband had aangevoerd: zowel de man als zijzelf had zich gedragen in overeenstemming met de door hen stilzwijgend gemaakte afspraken en de tussen hen feitelijk gegroeide taakverdeling. Kortom: rechtsonzekerheid alom.

De notaris kan het ook

Bij de vereffening van de nalatenschap van een ondernemer treedt de notaris feitelijk op als curator. Advocaat Jan Maarten Pol vreest dat notarissen daarvoor minder geschikt zijn en mogelijk grote aansprakelijkheidsrisico's lopen. Heeft hij gelijk, of gaat het gewoon om verdeling van de markt?

TEKST Tatiana Scheltema | BEELD Roel Ottow

Met het voortduren van de crisis komt het steeds vaker voor: ondernemers die na het overlijden een bedrijf met schulden achterlaten, waarna een vereffenaar wordt benoemd. Dan moet er snel worden gehandeld. Neem de zaak van meneer De Wit, eigenaar van een installatiebedrijf met vijftien werknemers. Op zaterdag gestorven aan een hartinfarct, maar op maandagochtend staan de werknemers gewoon op de stoep. Ze moeten bij klanten aan het werk en hebben spullen nodig uit het magazijn. Mogen ze die zomaar pakken? En hoe zit het met de uitbetaling van de salarissen? Meneer De Wit deed dat altijd zelf, maar het bedrijf had de laatste jaren vooral schulden: hij stopte het ene gat met het andere en leefde op krediet van de bank. Mag je daar de salarissen van betalen?

‘Waar de advocaat de degen pakt, zal de notaris eerder proberen te onderhandelen’

KRACHTENVELD

Dat is nog maar de vraag, zegt Jan Maarten Pol, advocaat te Assen. Het voorbeeld van meneer De Wit [een gefingeerde naam – red.] komt uit zijn praktijk. Pol treedt vaak op als curator en was de vereffenaar van de nalatenschap van De Wit. ‘In zo’n zaak heb je vanaf het aller-eerste moment te maken met een krachtenveld waar je bovenop moet zitten’, zegt hij. ‘Je moet bedrijfsmatige beslissingen nemen, voortdurend knopen doorhakken. Wat doe je bijvoorbeeld met het personeel? Anders dan bij een gewoon faillissement kun je de werknemers niet zomaar ontslaan, dus je moet het hele traject door: ontslag via het UWV of de rechter. Je krijgt misschien de vakbond op je nek. Hoe ga je daarmee om?’

PRAKTISCHE VAARDIGHEDEN

Tot 2003 kon een nalatenschap postuum failliet verklaard worden onder de Faillissementswet. Bij de invoering van Boek 4 Burgerlijk Wetboek werd de nalatenschap met schulden uit de Faillissementswet geschrapt en overgeheveld naar het erfrecht, waarmee het werk van de curator naar de notaris werd verschoven. Destijds is onvoldoende onderkend dat de notaris-vereffenaar geconfronteerd wordt met beslissingen die niet tot zijn dagelijkse takenpakket horen, maar eerder tot dat van de curator, vindt Pol. Hij doelt op allerlei praktische vaardigheden die bij de vereffening van de insolvente bedrijfsnalatenschap nodig zijn. ‘Het bedrijf moet worden verkocht, voorraden en andere

activa moeten worden afgehandeld, je moet debiteuren opsporen, mogelijk incassoprocedures opstarten. Je moet rekening houden met de bank als pandhouder, of met een eigendomsvoorbehoud van leveranciers. Dat is een flinke uitzoekklus, én je moet het meteen goed beoordelen, want als je niet zeker weet van wie de spullen zijn, kun je problemen krijgen met de bank of de leveranciers.’

Het werk van de curator-vereffenaar is *quick and dirty*, wil hij maar zeggen, heel anders dan dat van de notaris. ‘De notaris neemt weloverwogen een beslissing en gaat daarbij risicomijdend te werk – dat is ook zijn taak. Maar als curator moet je snelle, praktische beslissingen nemen, je hebt vaak geen tijd om alle risico's uitentreuren in kaart te brengen. Dat vergt een bepaalde houding en die past volgens mij meer bij curatoren, dan bij notarissen.’ Daar komt bij dat er, vanwege de tegenstrijdige belangen die spelen, altijd wel iemand is die zich tekortgedaan voelt: krijgt de ene schuldeiser meer, dan krijgt de ander minder. Dat brengt voor de curator zelf ook risico's mee, waarschuwt Pol. ‘Je wordt heel kritisch gevolgd. De laatste jaren (sinds het Maclou-arrest uit 1996) zie je dat belanghebbenden in een faillissement niet aarzelen om de curator aansprakelijk te stellen als ze vinden dat je het niet goed hebt gedaan.’ Tenzij het curator-vereffenaarschap je *core business* is, zou je je als notaris dan ook niet op dat gladde ijs moeten begeven, vindt Pol. ‘Niet voor niets is al in 1991 de Vereniging Insolventierecht Advocaten (INSOLAD) opgericht, en wordt er veel tijd en energie in opleiding gestoken.’

WET VAN MEDEN EN PERZEN

Maar of advocaten alleen daarom beter toegerust zijn om insolvente bedrijfsboedels te vereffenen, is geen wet van Meden en Perzen. De keuze om de vereffening bij de notaris onder te brengen, werd destijds ook gemaakt om kwetsbare erfgenamen, bijvoorbeeld minderjarigen, te beschermen, zegt Steven Perrick. Hij was notaris én advocaat, maar tegenwoordig alleen nog advocaat, en daarnaast hoogleraar Bijzondere onderwerpen notarieel recht aan de Universiteit van Amsterdam. 'Het vereffenen van een praktisch insolvente onderneming door een advocaat-curator heeft vooral zin als de onderneming na het overlijden wordt voortgezet, denkt Perrick. 'In dat geval kan een advocaat misschien geneigd zijn zich iets actiever op te stellen dan de notaris-vereffenaar.'

ANDERE BENADERING

Dat je bij het vereffenen van een nalatenschap goed moet weten wat je doet, beaamt de Utrechtse kandidaat-notaris Adriaan Rothfusz volmondig. En dat het lijkt op het werk van de

curator óók. 'Maar dat de advocaat het beter zou doen dan de notaris vind ik onzin. Als je weet hoe een bedrijf in elkaar zit, zie ik niet waarom de notaris het slechter zou doen dan een advocaat. Je moet alleen goed weten wat je zelf kunt en de kennis die je niet hebt, haal je erbij. Dat geldt voor de notaris én de advocaat.' Hooguit hebben ze een andere benadering, denkt Rothfusz. 'Waar de advocaat de degen pakt, zal de notaris eerder proberen te onderhandelen. Maar is dat erg? Vergelijk rechtspraak en mediation: een geslaagde mediation is effectiever dan een gang naar de rechter.' Sterker: Rothfusz ziet alleen maar voordelen van een notaris als afwikkelaar van insolventies, blijkt uit het artikel dat hij in november schreef in het *Tijdschrift voor Insolventierecht*. Zo genieten notarissen veel vertrouwen bij banken en de fiscus, doorgaans de grootste schuldeisers bij een faillissement. Net als curatoren functioneert de notaris als juridisch onderzoeker en kent hij registers, statuten en juridische titels op zijn duimpje. Ook zijn expertise als afwikkelaar van solvabele boedels komt goed van pas.

MONOPOLIEPOSITIE

Dus terwijl Pol bezorgd is over mogelijke aansprakelijkheidsrisico's van de notaris die een insolvente boedel afwikkelt, ziet Rothfusz niet in waarom advocaten een monopoliepositie hebben bij de benoemingen tot curator. 'De rechter benoemt in een heel enkel geval een accountant, maar ook dan naast een advocaat. Dat is raar, want het monopolie staat nergens in de wet.'

Maar de meeste rechtbanken eisen wél dat curatoren lid zijn van specialisatievereniging INSOLAD. Alleen: het lidmaatschap van de vereniging werd hem als niet-advocaat geweigerd. Rothfusz probeert dan maar andersom. Onlangs diende hij bij de rechtbank Utrecht een aanvraag in om op de lijst geplaatst te worden. 'Als dat lukt, ga ik terug naar INSOLAD, en als het dan nóg niet mag, stap ik naar de NMa.' Dat gezegd hebbende, hoeven advocaten volgens Rothfusz niet te vrezen voor een 'tsunami van notariële curatoren' – de opleidingseisen zijn hoog, en de achterstand van notarissen is groot. Hoe interessant de markt voor vereffening van insolvente bedrijfsboedels is, valt bovendien moeilijk te zeggen. Advocaat Pol werd vorig jaar twee keer tot vereffenaar benoemd, en afgaande aan wat hij tegenkomt als curator verwacht hij een stijging. 'Het MKB heeft het moeilijk, als curator kom ik dagelijks veel verborgen leed tegen. Mensen moeten hun bedrijf eigenlijk verkopen, maar ze modderen liever door. Je krijgt nu ook de "grijze golf": de babyboomgeneratie gaat met pensioen.'

KRUISBESTUIVING

Steven Perrick ziet geen kwaad in enige kruisbestuiving. 'Ik kan me best voorstellen dat zo'n nalatenschap beter door een advocaat wordt afgewikkeld. Maar dat is een kwestie van ervaring. Ik zou niet zover willen gaan om te zeggen dat het *altijd* een advocaat zou moeten zijn. Als het alleen maar een kwestie van afwikkelen is, zie ik niet waarom de notaris dat niet zou kunnen doen.' ■

De beroepsgroep is nu aan zet

De Stichting Notarieel Pensioenfonds (SNPF) heeft onderzoek gedaan naar de toekomst van de pensioenregeling. SNPF-directeur Eric Uijen en voorzitter van de Pensioenraad Eric Greup vertellen over de achtergronden én de plannen voor de toekomst.

TEKST Wilma van Hoeflaken | FOTO Truus van Gog

‘**W**e willen komen tot een pensioenregeling die past bij de beroepsgroep, met een breed draagvlak in de beroepsgroep, uitgevoerd door een efficiënte organisatie en met een goede governance’, stelt Uijen. Direct voegt hij eraan toe: ‘Daarbij is zelfs géén pensioenregeling ook ter sprake geweest. Zo fundamenteel willen wij het wel aanpakken. Het belangrijkste is wat de beroepsgroep er zelf van vindt.’ Vorig jaar ging het Project Toekomst Pensioenen van start. Uijen krijgt als nieuwe directeur van SNPF dus direct met belangrijke veranderingen te maken. Hij trad een halfjaar geleden aan als directeur van de SNPF. De afgelopen dertig jaar heeft Uijen verschillende functies bekleed in de pensioensector. Zo was hij algemeen directeur van Pensioenfond Horeca & Catering en Pensioenfond Stork en directeur bij pensioenuitvoerder MN. In die functies was hij betrokken bij grote veranderingen, zoals de overgang van het Bedrijfstakpensioenfond voor de Metalektro (PME) van uitvoeringsorganisatie Achmea naar MN, en bij de overgang van Pensioenfond Stork naar PME.

EIGEN REGELING?

Het Project Toekomst Pensioenen bestaat uit drie werkgroepen, die zich bezighouden met de pensioenregeling, de governance van het

fonds en de uitvoering van de regeling. Begin 2013 vond een kwalitatief onderzoek plaats, waaraan 21 gepensioneerden, notarissen en kandidaat-notarissen deelnamen. Daarnaast vond online een kwantitatief onderzoek plaats. Inmiddels zijn de resultaten van beide onderzoeken bekend (zie kader). SNPF-directeur Uijen: ‘Voor de zomer moeten alle belanghebbenden zich hebben uitgesproken over de nieuwe regeling, inclusief de ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). Inmiddels is er een ledenraadcommissie ingesteld. De commissie bestaat uit drie personen. Zij gaan zich buigen over de pensioenvragen. Een vraag die ook aan de orde komt, is of de notarissen per se een eigen regeling moeten hebben of wellicht kunnen samengaan met een ander pensioenfonds.’

INDEXATIE

Over de pensioenen in het notariaat viel de laatste jaren weinig rooskleurigs te melden. De afgelopen tien jaar werden de uitkeringen en aanspraken niet geïndexeerd en twee keer werd er zelfs gekort, een keer 1,97 procent en dit jaar maar liefst 5,8 procent. Bovendien lijkt het erop dat indexatie er de komende tijd evenmin in zit. Hoe kijkt Uijen daar eigenlijk tegenaan? ‘Het fonds was slecht gefinancierd’, zegt hij. Hij laat een grafiekje zien met het verloop van de dekkingsgraad van SNPF en de gemiddelde dekkingsgraad van de andere

pensioenfondsen in Nederland over de periode 2005-2012. Omdat het notariële pensioenfond niet onder het financiële toetsingskader viel dat van toepassing was op de andere fondsen, maar met een eigen wettelijk pensioenkader te maken had, mocht de dekkingsgraad tot 2007 niet hoger zijn dan 115 procent. Andere fondsen zaten op een veel hoger niveau. Met ingang van 2007 viel SNPF onder hetzelfde toetsingskader als andere fondsen. ‘Op de grafiek zie je dat de dekkingsgraden van de andere fondsen en SNPF inmiddels dicht bij elkaar gekomen zijn. Het bestuur heeft goed opgelet. Het was verstandig om de rente af te dekken. Maar laten we eerlijk zijn, het gaat nog steeds slecht. Pas door de laatste kortingsmaatregelen zijn we net onder het gemiddelde van de andere fondsen gekomen.’

UITVOERINGSKOSTEN

Op het moment van het interview, medio april, is de dekkingsgraad 100 procent. ‘Onze verplichtingen zijn dus even groot als wat we in kas hebben, maar we hebben geen buffer.’ Hoe kan dat beter? ‘Er zijn niet zo veel knoppen

‘De uitvoeringskosten moeten flink omlaag’

Uitkomsten van het onderzoek en de mening van de Pensioenraad

De uitkomsten van het kwalitatieve en het kwantitatieve onderzoek naar de toekomst van de pensioenregeling zijn vrijwel identiek. Uit de onderzoeken blijkt dat notarissen hun verplichte pensioenregeling ter discussie stellen. Voor de kandidaat-notarissen moet er wel een regeling zijn, vindt men. Dat zijn immers de werknemers, die een andere positie hebben. Hoe staat Eric Greup, voorzitter van de Pensioenraad, daar tegenover?

waaraan we kunnen draaien’, stelt Uijen. ‘Het verhogen van de premie zet niet veel zoden aan de dijk. Het effect van een stijging van de rente is ook beperkt. Doordat we de rente hebben afgedekt, krijgen we geen grote klappen als er op de financiële markten van alles misgaat. De keerzijde is dat we niet erg mee profiteren van rentestijgingen.’ Ongeacht de uitkomsten van het onderzoek naar de toekomst van de regeling moeten de uitvoeringskosten flink omlaag, vindt Uijen. ‘Nu zijn de kosten meer dan 600 euro per deelnemer per jaar; we zetten in op een reductie van meer dan de helft.’ ■

‘Er zijn ook nogal wat mensen die zeggen: “Dan gooi je het kind met het badwater weg.” In de Pensioenraad hebben wij inmiddels over de uitkomsten van het onderzoek gesproken. Alles overziend, kiezen we als Pensioenraad voor een basis middelloonregeling tot een bepaald inkomen, aangevuld met een beschikbare premieregeling. Deze regeling gaan we nu verder uitwerken.’

WENSEN EN BEHOEFTE

Uit het kwantitatieve onderzoek, dat representatief is voor het notariaat, blijkt dat notarissen behoefte hebben aan zekerheid over de hoogte van de pensioenpremie die zij moeten betalen. Kandidaat-notarissen en gepensioneerden daarentegen hebben vooral behoefte aan zekerheid over de hoogte van de (toekomstige) pensioenuitkering. Daarnaast komt uit het kwantitatieve onderzoek naar voren dat men de voorkeur geeft aan direct ingrijpen als

het pensioenfonds in financiële problemen verkeert. Daardoor kunnen eventuele verlagingen van uitkeringen en aanspraken in kleine stapjes plaatsvinden, is de gedachte. Andere uitkomst is dat de notarissen vinden dat er risicovoller belegd mag worden. Een arbeidsongeschiktheidspensioen lijkt straks geen onderdeel meer uit te maken van de verplichte regeling. ‘Dan zou samen met de KNB gekeken kunnen worden naar een (vrijwillige) collectieve verzekering, maar ik betwijfel of het dan goedkoper wordt dan nu’, zegt Greup. Voor het nabestaandenpensioen zou de beroepsgroep ook liever een keuze-mogelijkheid hebben.

WETGEVING

Op 19 juni ligt er een blauwdruk van de regeling, die voorgelegd zal worden aan de KNB-ledenraad. Greup: ‘Want zelfs als de verplichtstelling ter discussie wordt gesteld, is er een nieuwe regeling nodig. De huidige regeling voldoet per 1 januari 2014 niet meer aan de wetgeving. De fiscale pensioenleeftijd ligt met ingang van 2014 op 67 jaar. Per 1 januari 2015 wordt het nieuwe financiële toetsingskader van kracht. Dat is nieuwe wetgeving, die momenteel door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ontwikkeld wordt. Aanvankelijk zou deze wetgeving gelden vanaf 1 januari 2014, maar staatssecretaris Klijnsma heeft de invoering een jaar uitgesteld. Ook dat heeft consequenties voor de regeling. Bovendien moeten beroepspensioenfondsen vanaf 2015 volledig in overeenstemming zijn met de Wet op de loonbelasting. En als we van de verplichtstelling af willen, is daarvoor ook wetgeving nodig. Dat traject duurt zomaar anderhalf tot twee jaar.’

En
verder:

*‘Ik werk
hard, maar
wel graag
op mijn
eigen
manier’*

'Ik wilde verhalen van mensen horen'

Voor Myrna Blocks-Goetheer zou je het notariaat een late liefde kunnen noemen. Ook nu ze bij haar kantoor weg is, blijft het vak trekken. Binnenkort treedt ze toe tot de Geschillencommissie Notariaat.

TEKST Arnoud Veilbrief | FOTO Truus van Gog

Wil je koffie? En zullen we er een taartje bij eten? Deze schijnt heel goed te zijn, hij is van Kuyt in de Utrechtsestraat. Goed, waar zijn de bordjes?' Myrna Blocks dribbelt door de keuken van het klassiek ingerichte Amsterdamse grachtenpand dat ze met haar man bewoont.

Blocks houdt niet zo van stilzitten. Werken wil ze. Als vrijwilliger bij Artsen zonder Grenzen, bij de Notaristelefoon en binnenkort als vertegenwoordiger namens de notarissen bij de Geschillencommissie Notariaat. Dat zijn haar belangrijkste functies in deze fase van een carrière die haar pas op latere leeftijd bij het notariaat heeft gebracht.

Ze zit. 'Wat gaan we doen? Zal ik gewoon maar vertellen?' En ze vertelt een uur lang, vrijwel onafgebroken. Vrolijk, op een prettige manier druk en soms van de hak op de tak, maar zonder de grote lijn uit het oog te verliezen.

VERHALEN HOREN

Blocks was vijftig toen ze in 1997 op straat kwam te staan. Haar hele werkzame leven had ze bij de Nederlandse Credietverzekering Maatschappij (NCM) gewerkt, tot ze vlak voor haar vijftigste een nieuwe baas kreeg. 'Dat ging helemaal niet tussen ons. Hij zei: "Jongedame, je moet mij gehoorzamen." Dus ik weg. Wat zal ik nu eens doen, dacht ik.'

Ze ging notariaat studeren. 'Ja, waarom? Ik was al civilist en had belangstelling voor familierecht. Ik wilde verhalen van mensen horen. En om me nu weer in te vechten bij een bank of verzekeraar? Nee, dat zou meer van hetzelfde zijn.'

EIGEN BAAS

De studie leidde, via een studievriend, snel tot een dienstverband bij het Amsterdamse kantoor Schut en Grosheide. Maar toen het kantoor zich aansloot bij DLA Piper en de 'Engelse invloeden' zich deden gelden, vertrok Blocks. 'Voor de familiepraktijk was minder ruimte. En ik zou tien uur per dag moeten gaan werken om de targets te halen.' In solliciteren bij een ander notariskantoor had ze geen trek. 'Dan is het: we beginnen hier om negen uur. Dat werkt bij mij niet. Ik werk hard, maar doe het wel graag op mijn manier. Dat heb ik altijd gedaan. En ik had lang een leidinggevende positie, dus dan kan je altijd wel wat schuiven. Het was uitgesloten dat ik dat bij een ander kantoor ook kon.'

Het avontuur in het notariaat leek voortijdig gestrand, maar daar verscheen Jos Hamans ten tonele, een notaris die zij kende. Er werd een vorkje geprikt en voor Blocks het wist was de oprichting van notariskantoor HamansBlocks, op een uitgelezen locatie in Amsterdam-Zuid, een feit. 'We zouden het voor vijf jaar doen, we waren per slot van rekening allebei al zestig. Niet langer. Dan moet je opstaan om jongere mensen de ruimte te geven, vind ik.' Maar helemaal weg is ze er niet. Ze doet nog wat 'zaakjes' voor het kantoor en heeft toegang tot de agenda.

NOTARIAAT

Het notariaat bleef trekken en zo bemant Blocks sinds enige tijd een dag per maand de Notaristelefoon. 'Leuk om mensen de goede richting op te helpen.' Ze gaat er speciaal voor naar Den Haag. 'Als ik werk, wil ik er ook echt zijn. En na het telefoneren maak ik een rondje door het gebouw. Even praten met die en met die.'

Er was nog ruimte in de agenda voor een goed doel. Dat werd Artsen zonder Grenzen, als vrijwilliger. Ze adviseert bij nalatenschappen, maar voelt zich niet te goed voor 'domme klusjes', zoals mappen vrouwen. Haar verschijning contrasteert – 'toch een beetje het nette dametje' – enigszins met de andere medewerkers. 'Maar iedereen neemt elkaar zoals ie is. Dat vind ik heel belangrijk. En dat mensen hun afspraken nakomen en af en toe een borrel met elkaar drinken.'

GESCHILLENCOMMISSIE

En binnenkort treedt ze toe tot de Geschillencommissie Notariaat. 'Ik stel me voor dat je een stapel papier krijgt, waarna je uitvindt wat er gebeurd is, beide partijen hoort, en aan het eind zegt: "Zo zal het zijn." Natuurlijk wel afstemmen met de anderen. Het is een college.' Zo gaat toch nog een wens van haar in vervulling – de rechterlijke macht – die helaas niet doorging, omdat ze bij het solliciteren 64 was.

En dan is het uur voorbij en moet ze zo langzamerhand andere dingen gaan doen. Wat staat er vandaag nog op de agenda? 'Ik ga naar de kapper, om mijn haar te laten verven, ha!' ■

UITGELICHT

CURSUSSEN

EPN ontwikkelt Model Samenlevingscontract 4.0

De EPN heeft een commissie in het leven geroepen die een nieuw model samenlevingscontract zal ontwikkelen. Het uitgangspunt van het nieuwe model is dat samenleven moet worden gezien als een nieuwe burgerlijke staat, waaraan partijen zelf invulling kunnen geven.

Het is de bedoeling om het samenlevingscontract meer aan te laten sluiten op de feitelijke situatie en toekomstverwachtingen van partijen door hen zelf bewust keuzes te laten maken. Daarbij worden ook de veranderingen in hun relatie meegenomen, zoals de geboorte van een kind, het starten van een onderneming, ontslag of arbeidsongeschiktheid en het eindigen van de relatie. Voor verschillende typen samenwoners en voor de verschillende fasen in de relatie worden modelteksten ontwikkeld, zoals een ouderschapsplan voor samengestelde gezinnen en inkomensverdeling tijdens en na de relatie

(alimentatie). Daarnaast wordt in het model rekening gehouden met de actuele regelgeving omtrent onder andere de eigen woning, banksparen en pensioenen. Aan de totstandkoming van het model werken naast (kandidaat-)notarissen van EPN ook advocaten, mediators, financieel planners, pensioendeskundigen en belastingadviseurs mee.

De EPN organiseert in juni een cursus waarin het model Samenlevingscontract 4.0 zal worden gepresenteerd. Na een algemene inleiding worden in workshopvorm de diverse onderwerpen die in het model aan bod komen, nader toegelicht. U hebt de mogelijkheid om naar eigen keuze meerdere workshops te volgen. Deelnemers aan de cursus ontvangen een hard copy van het model. De cursus levert 5 EPN- en KNB-punten (in aanvraag) op. De kosten voor onze leden bedragen 295 euro en voor niet-leden 595 euro.

VMSN: algemene ledenvergadering

Op 21 maart was de algemene ledenvergadering van de VMSN. De vergadering heeft onder andere besloten de regels voor het buitengewoon lidmaatschap aan te passen en een kortingsregeling voor de contributie in te voeren.

Reglement Buitengewoon lidmaatschap

De wijziging houdt in dat er vanaf het jaar 2013 een maximumtermijn geldt voor het buitengewoon lidmaatschap. Reden hiervoor is dat buitengewone leden niet meer bij de KNB aangesloten zijn en hun notariële kwaliteit daarom niet gewaarborgd kan worden. De maximale termijn voor het buitengewoon lidmaatschap wordt gelijkgesteld aan de periode dat men lid is geweest van de VMSN met een maximum van drie jaren.

Kortingsregeling

De korting op contributie wordt vanaf het jaar 2013 verleend wanneer er sprake is van meer VMSN-leden binnen hetzelfde kantoor.

Op deze manier zal een specialisatie op het gebied van mediation door collega's van eenzelfde kantoor gestimuleerd worden.

Nieuw bestuurslid

Ook heeft er een bestuurswisseling plaatsgevonden. Helma Leonhard-Strien is na zes jaren enthousiaste deelname en inzet afgetreden als bestuurslid. Palko Benedek is herbenoemd tot lid van het bestuur (voorzitter). Tevens is tijdens de vergadering een nieuw bestuurslid benoemd, te weten Michaël Lentze, notaris te 's-Gravenhage.

VASN: Gastcollege Radboud Universiteit

Op woensdag 17 april 2013 hebben twee bestuursleden van de VASN een gastcollege verzorgd voor de studenten agrarisch recht van de Radboud Universiteit te Nijmegen. Er zijn voornamelijk praktijkvoorbeelden besproken om op die manier de studenten meer inzicht te geven in de dagelijkse praktijk van de notaris. Het idee bestaat om dit een jaarlijks terugkerend item te laten

NRS-cursus Beslag en Executie

De voorjaarscursus van de NRS heeft als thema 'Beslag en Executie' en vindt plaats op 6 mei 2013 in het Beatrixgebouw van de Jaarbeurs in Utrecht. Tijdens de cursus zal prof. mr. Leon Verstappen, hoogleraar notarieel recht Rijksuniversiteit Groningen, spreken over de risico's bij de afwikkeling van vastgoedtransacties in de dagelijkse notariële praktijk. Oftewel: 'als het beslag de pan uit rijst'. De lezing van Sander Steneker, universitair hoofddocent burgerlijk recht aan de Radboud Universiteit, heeft als titel 'De hypotheekakte als executorialie titel'. Daarin zal hij onder andere ingaan op de consequentie van het arrest van de Hoge Raad van 8 februari 2013 (Rabobank/Donselaar). Irene Visser, senior jurist bij het Notarieel Kenniscentrum van Netwerk Notarissen en promovendus op het onderwerp 'de executorialie verkoop van onroerende zaken door de hypotheekhouder' zal deze middag afsluiten met het wetsvoorstel executieveilingen en enige recente uitspraken op veilinggebied.

De toegang voor deze bijeenkomst staat open voor leden van de NRS. Graag verwelkomt de NRS u als lid. Voor nadere informatie: zie de website www.nrs-notaris.nl of via het e-mailadres: info@nrs-notaris.nl.

VERENIGINGSNIEUWS

zijn in de opleiding. Op die manier wordt het notariaat in het algemeen en de agrarische specialisatie in het bijzonder onder de aandacht gebracht. De studenten gaven na afloop van het college aan dat het goed is om te horen dat de praktijk meer behelst dan akten maken en wetten en jurisprudentie uitpluizen: de praktijk geeft aan dat je werkt met mensen.

Registratie is alles

Onlangs las ik in *Het Financieele Dagblad* een interessant interview met Hernando de Soto, een ontwikkelingseconoom uit Peru die de hele wereld als zijn werkterrein heeft. De Soto vertelde dat hij ooit de president van Indonesië adviseerde. Deze had De Soto de simpele vraag gesteld: 'Hoe weet ik waar de grond van de één begint en die van de buurman eindigt?' De Soto antwoordde: 'Luister naar het geblaf van de honden; bij ieder perceel blaft een andere hond.'

BELEMMERD

Een aardige anekdote als illustratie voor een onderwerp met een grotere reikwijdte. Namelijk dat waar een goed systeem van eigendomsrechten ontbreekt, de economische ontwikkeling wordt belemmerd. De Soto legt uit dat zonder vastlegging op papier, bezit niet meer dan dood kapitaal is. Registratie is alles. Een groot deel van de wereldbevolking kan geen overeenkomsten sluiten, leningen aangaan of onderpand verlenen buiten de lokale kring, doordat in veel landen niets op papier is vastgelegd.

ESSENTIE

Als er nu één mooi argument is voor de toegevoegde waarde van het notariaat, dan is het dít wel. Dit is namelijk de essentie van waar het notariaat zich dagelijks mee bezighoudt: registratie van juridische verhoudingen om zekerheid te scheppen.

Bij overheid en publiek lijkt het werk van de notaris vaak te worden opgevat als het vastleggen van eigendomsverhoudingen vanuit een defensieve visie: 'dit is van mij en daar moet iedereen van afblijven'. Maar in plaats daarvan creëert het notariaat de basis voor het veilig aangaan van overeenkomsten. Daarvoor is vertrouwen nodig. En dat ontstaat niet vanzelf, maar vormt zich pas als er betrouwbare stukken zijn en een solide juridisch systeem. En wie zorgt daar elke dag weer voor? Juist, de notaris.

ONMISBAAR ELEMENT

Vertrouwen in contracten, in eigendomsverhoudingen, in zekerheden, in rechtsbescherming. Het is echt niet alleen belangrijk voor landen die in ontwikkeling zijn, zoals Indonesië, maar ook voor ons land. Het is de taak van elke overheid om de voorwaarden te scheppen, waardoor burgers in staat zijn hun leven, ook economisch, naar eigen inzicht vorm te geven. Die burger moet handel kunnen drijven en overeenkomsten kunnen sluiten zonder juridische onzekerheden. De rol van de notaris is daarbij niet een vervelende 'administratieve last'. Integendeel, het Nederlandse notariaat zorgt er juist voor dat het degelijke juridische systeem dat we in Nederland hebben nog betrouwbaarder en veiliger wordt. Dat is geen doel op zich; het dient uiteindelijk de ontplooiing en ontwikkeling van de Nederlanders en de Nederlandse economie. Het Nederlandse notariaat is daarin een onmisbaar element. Het zou van intelligentie getuigen als ook Nederlandse economen zich dit gingen realiseren. ■

Franc Wilmink | VOORZITTER KNB

Twee nieuwe afdelingsmanagers KNB

Hens Meengs en Jacco Sjerps zijn benoemd tot afdelingsmanagers van respectievelijk de afdeling Belangenbehartiging en Communicatie (B&C) en Notarieel Juridische en Praktijkzaken (NJPZ). Zij beginnen 1 mei met hun nieuwe functie. Voor de afdelingen Elektronische Media (EM) en Bedrijfsbureau (BB) zal extern geworven gaan worden.

Hens Meengs was al werkzaam binnen de KNB als Hoofd Communicatie, Documentatie & Bibliotheek. Jacco Sjerps was voorheen juridisch adviseur van het Notarieel Juridisch Bureau (NJB).

CLUSTERMANAGERS

Het benoemen van de twee nieuwe afdelingshoofden is het resultaat van de reorganisatie die de KNB doorvoert aan de hand van het rapport van Berenschot. Hierdoor verandert de organisatiestructuur binnen de beroepsorganisatie. Naast het extern werven van een afdelingshoofd voor de twee overige afdelingen, zijn ook de functieprofielen van de clustermanagers bijna gereed. Werving voor deze functies start binnenkort.

Hens Meengs

Jacco Sjerps

ScherpinNotariaat

Dé portal voor het notariaat.

Met *ScherpinNotariaat.nl* heeft u op ieder moment van de dag zicht op de laatste ontwikkelingen op het gebied van het notariaat.

ScherpinNotariaat.nl biedt u:

- Belangrijk notarieel nieuws
- Een compleet aanbod van vakliteratuur, zoals *OpMaat_voor het Notariaat* (actuele juridische databank), *Notamail* (dagelijkse e-nieuwsbrief) en *WPNR* (tijdschrift voor wetenschap en praktijk)
- Een bijgewerkte agenda met belangrijke cursussen en congressen
- Nieuwe vacatures

Gratis e-nieuwsbrief

Blijf altijd op de hoogte en abonneer u op de gratis e-nieuwsbrief van *ScherpinNotariaat.nl*.

Arbitrageclausule in overeenkomsten

In notariële akten worden regelmatig bedingen opgenomen waarin staat dat alle geschillen die naar aanleiding van de overeenkomst of anderszins mochten ontstaan, beslecht zullen worden door middel van arbitrage. Te denken valt bijvoorbeeld aan maatschapovereenkomsten of splitsingsakten. Bij het opnemen van een arbitrageclausule in een overeenkomst zijn verschillende aspecten van belang waar u rekening mee moet houden.

Arbitrage is rechtspraak door arbiters en vervangt de procedure voor de overheidsrechter. Naast arbitrage bestaat ook nog het bindend advies, eveneens een vorm van alternatieve geschillenbeslechting. Bindend adviseurs geven een bindend advies, waarvan partijen hebben afgesproken dat te zullen naleven. Een bindendadviesprocedure vervangt wel de procedure voor de overheidsrechter, maar mondt (in tegenstelling tot een arbitrageprocedure) niet uit in een vonnis dat ten uitvoer kan worden gelegd.

ARBITRAGEOVEREENKOMST

Om een geschil ter beslechting te kunnen voorleggen aan arbiters is een arbitrageovereenkomst nodig. Deze arbitrageovereenkomst kan worden opgenomen in een arbitraal beding in een contract, waarbij toekomstige

geschillen aan arbitrage worden onderworpen. Een arbitraal beding in een overeenkomst moet ondubbelzinnig zijn (het moet volledig duidelijk zijn dat er voor arbitrage is gekozen). Een voorbeeld van een arbitrageclausule is te vinden op NotarisNet (bij de KNB-modellen/praktijkuitoefening). Als een geschil ontstaat en partijen hebben nog geen arbitrage afgesproken, kunnen zij dat alsnog doen. De arbitrageovereenkomst wordt dan vastgelegd in een zogenaamd compromis.

KNB BENOEMD GEEN ARBITERS

Af en toe is in overeenkomsten bij de geschillenregeling bepaald dat de arbiters worden benoemd door de KNB. De KNB is echter niet betrokken geweest bij opname van de betreffende geschillenregeling in deze akten en acht het ook niet passen bij haar rol om in geval van geschillen arbiters te benoemen. Ook in het oude KNB-model maatschapscontract uit 1979 stond een dergelijke clausule. Wij verzoeken u om eventuele clausules met die strekking te herzien door middel van een aanvullende overeenkomst. Aan te raden is om in de nieuwe clausule op te nemen dat het Nederlands Arbitrage Instituut (het NAI) de arbiters zal benoemen. Eventueel aan ons gerichte verzoeken om arbiters te benoemen, verwijzen wij zelf ook altijd door naar het NAI. Het NAI kan namelijk een goed geregelde arbi-

Aan te raden is om in de nieuwe clausule op te nemen dat het Nederlands Arbitrage Instituut de arbiters zal benoemen

trageprocedure bieden. Het NAI zelf doet geen uitspraken, maar beschikt over een uitgebreid bestand van arbiters, die per zaak worden toegewezen. Het NAI is een instituut dat werkt met een eigen reglement (deze vorm van arbitrage wordt daarom institutionele arbitrage genoemd). Dit in tegenstelling tot de zogenaamde ad-hoc arbitrage. Bij deze vorm van arbitrage is er geen reglement van toepassing, zodat de wettelijke bepalingen van toepassing zijn. Meer informatie over het NAI kunt u vinden op de website: www.nai-nl.org.

Nadere informatie: KNB, afdeling praktijkuitoefening, telefoon 070 3307139 (praktijkuitoefening@knb.nl)

Wetsvoorstel mediation ter consultatie

Tweede Kamerlid Ard van der Steur (VVD) heeft onlangs zijn wetsvoorstel mediation ter consultatie gepubliceerd op de website van de rijksoverheid. Geïnteresseerde partijen krijgen nu vier weken de tijd om hierop te reageren. De KNB heeft samen met de Vereniging van Mediators en Scheidingsbemiddelaars in het Notariaat (VMSN) een werkgroep ingesteld om op het wetsvoorstel te reageren. Inbreng van alle leden is zeer welkom. U kunt uw reactie tot uiterlijk 14 mei mailen naar communicatie@knb.nl. De werkgroep komt op 14 mei bijeen om het wetsvoorstel en de inbreng te bespreken.

In *Notariaat Magazine* 2, februari 2013, legde de VVD-politicus uit wat zijn wetsvoorstel inhoudt. Zo zegt hij dat partijen die hebben afgesproken zich aan de mediationovereenkomst te houden, daar straks niet meer onderuit kunnen. 'Als in het contract staat dat partijen geschillen over de uitkomst aan de mediator moeten voorleggen, zitten ze daaraan vast. Partijen die een rechtszaak willen aanspannen, moeten straks ook eerst uitleggen waarom ze geen mediation hebben geprobeerd.' Verder liet hij weten dat een mediator niet per se jurist hoeft te zijn. De kwaliteit van de mediators wordt gewaarborgd door een register. Alleen mediators die aan de

opleidingseisen voldoen en die minimaal twaalf zaken hebben gedaan, of vijf grote zaken, mogen zich registermediator noemen. De vaststellingsovereenkomst van de mediator/niet-notaris krijgt pas executoriale kracht na goedkeuring door de rechter.

Preadvies 2013: Notariële bescherming ouderen

Op vrijdag 4 oktober 2013 vindt in het Concertgebouw in Amsterdam het jaarlijkse wetenschappelijk congres van de KNB plaats. Onderwerp is de rol van de notaris bij bescherming van ouderen tegen financieel misbruik. De opzet van het programma zal anders zijn dan van voorgaande jaren met meer aandacht voor praktijkervaringen en vaardigheden.

Tijdens de gehele dag zal het preadvies worden besproken en is er volop gelegenheid voor discussie met de zaal. De bespreking en discussie zullen worden afgewisseld met korte scènes door trainingsacteurs.

SPREKERS

Mr. dr. Kees Blankman, universitair docent privaatrecht aan de VU, zal optreden als dagvoorzitter en ook een preadvies voor zijn rekening nemen. Hij zal schrijven over de nieuwe wetgeving over curatele, bewind en mentorschap. Mr. Chanien Engelbertink, estate planner bij Van Ewijk Estate Planning, schrijft een hoofdstuk over de ervaringen met het levenstestament en prof. mr. Aart Hendriks zal vanuit medische optiek schrijven over vragen van geheimhoudingsplicht in het kader van ouderen mishandeling. Vervolgens zullen mevrouw dr. Wiesje van der

Tijdens de gehele dag zal het preadvies worden besproken en is er volop gelegenheid voor discussie met de zaal

Flier, hoofdonderzoeker van het Alzheimer centrum van de VU, en Herman Post, manager Hulp en informatie van Alzheimer Nederland, een voordracht houden. Ten slotte zal de staatssecretaris van Volksgezondheid Welzijn en Sport Martin van Rijn spreken over het project 'Ouderen in veilige handen'. Het congres wordt afgesloten met een aangeklede borrel.

GEREED

Het preadvies is naar verwachting in september gereed en wordt dan aan alle leden en aangesloten van de KNB toegezonden.

Nadere informatie: KNB, Caroline van Kordelaar en Madeleine Hillen, telefoon 070 3307139 (njb@knb.nl)

Notariaat en ondernemerschap

'Leidt notarissen meer op tot ondernemer.' Dit was één van de adviezen die reorganisatieadviesbureau Berenschot in het najaar van 2012 gaf. Daarom wordt er in 2013 een serie trainingen georganiseerd op het gebied van ondernemen.

Hoe kun je als notaris ondernemerschap invullen? Tijdens het symposium 'Notarieel ondernemen' dat de KNB op 12 september in Nunspeet organiseert, wordt deze vraag beantwoord. Aan de hand van een inleiding door KNB-woordvoerder Nora van Oostrom worden de kaders geschetst. Paul Stamsnijder, directeur van de Reputatiegroep en auteur van diverse managementboeken, verdedigt de stelling dat een individu invloed heeft op de reputatie van een beroepsgroep. Daarnaast kunt u de workshops 'Iedereen is commercieel', 'Succes komt niet vanzelf' en 'Toegevoegde waarde van de notaris' volgen.

VERDERE VERDIEPING

Wie zich verder wil verdiepen in de onderwerpen die tijdens de workshops aan de orde komen, kan deelnemen aan de training 'Commercieel adviseren, de ondernemende notaris (meerdaagse)', 'Toegevoegde waarde van de notaris' en 'Marketing in het notariaat'. Los van het symposium heeft de KNB een gevarieerd aanbod van trainingen die direct of indirect helpen bij het ontwikkelen van ondernemerschap. Denk daarbij aan 'Financiële besturing voor het notariaat voor gevorderden (meerdaagse)', de masterclass 'Geef nooit korting!', 'Notaris 2.0: nieuwe media in het notariaat' en 'Onderhandelen'.

Meer weten? Kijk dan op NotarisNet onder Opleidingen. Of neem contact op met Nathalie van Leeuwen, 070 3307159 (n.vanleeuwen@knb.nl)

Close up

Met welke vraag kan ik bij de afdeling Praktijkuitoefening terecht? En wat doet de afdeling Communicatie? Elke maand vertelt een medewerker van het KNB-Bureau over zijn/haar werk, uitdagingen en drijfveren. Deze maand **Willem Geselschap**, secretaris van bestuur en ledenraad en directiesecretaris bij de KNB.

Wie is Willem Geselschap?

‘Mijn vader was vroeger notaris met een kantoor aan huis, dus ik ben van jongsaf opgegroeid met het notariaat. Na mijn studie Europees recht in Groningen ben ik terechtgekomen bij AEGON. Daar hield ik me onder andere bezig met de problematiek rond aandelenleaseproducten en woekerpolissen.’

Waar hou je je wekelijks mee bezig?

‘Ik ben secretaris van het bestuur en de ledenraad en ondersteun hen bij de voorbereiding en uitwerking van de vergaderingen. Verder ben ik verantwoordelijk voor het indienen van tuchtklachten namens het bestuur en ik doe de afhandeling van bezwaren en beroepen die leden bijvoorbeeld indienen tegen beslissingen van het bestuur. Ook hou ik me bezig met de beroepsaansprakelijkheidsverzekering en de andere verzekeringen voor zowel de leden als het bureau. En ik beantwoord vragen van leden over de praktijkuitoefening.’

Waar haal je voldoening uit?

‘Mijn werk is elke keer weer anders. Er gebeurt enorm veel in de maatschappij en de politiek, wat ook zijn weerslag heeft op het notariële vak. Dat constant schakelen om er het beste uit te halen voor het notariaat, dat maakt het werk voor mij uitdagend. Daarnaast geeft het mij een goed gevoel als mijn werk toegevoegde waarde heeft voor het notariaat.’

Grootste professionele uitdaging?

‘Dat is op dit moment de herbezinning op de orde in brede zin, dus binnen het bureau, de ledenraad en de ringen. Hoe behartig je als moderne orde de belangen van het notariaat

op een goede manier? Als secretaris ben ik betrokken bij de gedachtevorming daarover. Het wordt, denk ik, wel een hele klus om dat goed neer te zetten en ervoor te zorgen dat we de leden meer betrekken bij wat er gebeurt in het notariaat. En hoe we gaan bepalen welke kant het notariaat op moet gaan, welke markten we moeten ontwikkelen en welke nieuwe dingen we kunnen gaan doen. Voor de zomer moet in feite de blauwdruk daarvoor duidelijk zijn.

Daarnaast zijn we met het BFT, die nu de algehele toezichthouder is, in gesprek over hoe zij hun nieuwe rol gaan invullen, wat ze wel en niet doen en op welke manier.’

Wat doe je na je werk?

‘Dan probeer ik te genieten van de hele eenvoudige dingen in het leven. Ik doe veel met mijn gezin. Ik heb een dochter van drieënhalve en een zoon van bijna één.’

Als ik niet voor de KNB zou werken, dan was ik ...?

‘Dat hangt ervan af wat er op mijn pad komt. Ik zou dan wel weer een ander gebied willen “ontdekken”, na de verzekeringen en de juridische dienstverlening, waar ik mijn juridische kennis kan gebruiken. Misschien de wereld van de retailproducten?’

Nieuwe consumententeksten over (beneficiair) aanvaarden of verwerpen

Op de consumentenwebsite notaris.nl staan nieuwe teksten over het (beneficiair) aanvaarden of verwerpen van een nalatenschap.

De laatste tijd is beneficiair aanvaarden veel in het nieuws. Ook bij de Notaristelefoon van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie komen veel vragen binnen over dit onderwerp. Dat is de reden dat de beroepsorganisatie de teksten van notaris.nl heeft aangepast en

uitgebreid. In de teksten is te lezen welke mogelijkheden een erfgenaam heeft wanneer hij een erfenis krijgt, wat de gevolgen van zijn keuze zijn en welke handelingen hij daarvoor moet doen. Ook is aangegeven welke rol de notaris daarbij kan spelen.

De laatste tijd is beneficiair aanvaarden veel in het nieuws

Programma seminar 'Internationaal erfrecht' bekend

Op donderdag 27 en vrijdag 28 juni organiseert de KNB het seminar 'Internationaal erfrecht' in het Oceanium van Diergaarde Blijdorp in Rotterdam. De KNB doet dit als partner van het project 'Europa voor alle notarissen'. Aan dit seminar kunnen niet alleen Nederlandse (kandidaat-)notarissen deelnemen, maar ook Belgische, Duitse, Franse en Luxemburgse.

Op 17 augustus 2015 treedt de Europese Erfrechtverordening in werking en gaat het internationale erfrecht voor de EU-landen structureel veranderen. Tijdens het seminar zal daarom aandacht worden besteed aan de hoofdregels van de verordening, rechtsvergelijking van de positie van de langstlevende in de ons omringende landen, afwikkeling van een nalatenschap op basis van de verordening en de inhoud van de Europese Verklaring van Erfrecht. Ook wordt het onderwerp deontologie behandeld door middel van een aantal stellingen. Gedurende het seminar komen praktische voorbeelden langs en is er ruimte voor discussie. De inleidingen zullen in het Nederlands, Frans of Duits worden gehouden en worden simultaan vertaald.

DIVERSE SPREKERS

De sprekers zijn zeer divers. Zij vertegenwoordigen de verschillende deelnemende landen en komen zowel uit de wetenschap en de praktijk als de beroepsorganisatie en de CNUE. Patrick Wautelet, hoogleraar aan de Rechtsfaculteit van de Universiteit Luik, is dagvoorzitter voor de eerste dag van het seminar. Voor de tweede dag is Quintus Marck, juridisch adviseur bij de KNB, bereid gevonden.

PROJECT 'EUROPA VOOR ALLE NOTARISSEN'

Het 'Europe for Notaries - Notaries for Europe'-trainingsprogramma is een project dat is ontwikkeld door de 'Notaries of Europe' met steun van de Europese Unie. Eind vorig jaar werd duidelijk dat de Europese Commissie aan

Op donderdag 27 en vrijdag 28 juni organiseert de KNB het seminar 'Internationaal erfrecht' in het Oceanium van Diergaarde Blijdorp in Rotterdam

de Europese koepelorganisatie voor het notariaat CNUE één miljoen euro subsidie toegekend heeft voor het organiseren van seminars over Europees recht voor notarissen. Het betreft veertien seminars in tien lidstaten, in samenwerking met de nationale notariële organisaties. Nederlandse notarissen worden uitgenodigd voor de seminars in België en Duitsland. Er wordt verwacht dat in totaal ongeveer tweeduizend notarissen aan de verschillende trainingsprogramma's deelnemen.

Training Europees recht

Het programma helpt de Europese Commissie haar target te bereiken om aan ten minste de helft van de juridische professionals de kans te geven training te krijgen in Europees recht op lokaal, nationaal of Europees niveau voor 2020. Een ander doel is om alle juridische professionals ten minste één week training in Europees recht te geven tijdens enig moment in hun carrière.

Nadere informatie: KNB, cursussen en congressen (cursussen@knb.nl) 070 3307192

Anne-Marie Smelt benoemd tot nieuw KNB-bestuurslid

De ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) heeft woensdag 10 april Anne-Marie Smelt (1980) benoemd tot bestuurslid van de beroepsorganisatie.

Smelt is sinds 2007 kandidaat-notaris te Amersfoort. Naast haar studie notarieel recht in Utrecht heeft zij ook de studie fiscaal recht afgerond. Eerder werkte zij als fiscalist bij

PricewaterhouseCoopers. Smelt vervult in het bestuur de vacature die door het vertrek van bestuursvoorzitter Ruud van Gerven was ontstaan.

EN VERDER

In de volgende editie van *Notariaat Magazine* zal Smelt in de rubriek 'En verder' vertellen over haar achtergrond, drijfveren en ambities.

ECH 3.0-standaard eind september van start

Vanaf 27 september 2013 is het mogelijk om zowel gehele als gedeeltelijke aflossingen binnen één ECH-afloszaak met één volmacht te behandelen. De notaris en de hypothecair financier kunnen hiermee aanzienlijke kwaliteitsverbeteringen en efficiencywinsten boeken.

Stichting ECH en de notariële softwareleveranciers werken op dit moment hard aan een nieuwe verbeterde dienstverlening: de ECH 3.0-standaard. Voor zowel de notaris als de hypothecair financier betekent dit een grote stap voorwaarts, omdat zowel gehele als gedeeltelijke aflossingen binnen één ECH-

afloszaak met één volmacht afgehandeld kunnen worden. ECH denkt dat hierdoor aanzienlijke kwaliteitsverbeteringen en efficiencywinsten kunnen worden geboekt. Door het royementsproces via ECH gemakkelijker en overzichtelijker te maken, zullen de notaris en hypothecair financier een kostenbesparing realiseren, aldus ECH.

IBAN-REKENINGNUMMERS

Naast de kwaliteitsverbetering is in ECH 3.0 ook rekening gehouden met de verplichte invoering van SEPA-rekeningnummers per 1 februari 2014. Dit betekent onder andere dat iedereen binnen Nederland vanaf dat moment

gebruik zal maken van het International Bank Account Number (IBAN) als rekeningnummer. Op grond daarvan is het vanaf 1 mei 2013 enkel nog mogelijk IBAN-rekeningnummers die SEPA-proof zijn aan ECH door te geven. De reeds bij ECH bekende rekeningnummers zijn automatisch omgezet naar IBAN-rekeningnummers; hier hoeft u dus niets voor te doen. Meer informatie over IBAN-rekeningnummers vindt u hier: www.overopiban.nl. De procedure voor het wijzigen van uw kwaliteitsrekeningnummers in ECH is hetzelfde gebleven, namelijk door middel van het formulier 'Wijzigingsformulier kwaliteitsrekeningen', te vinden op www.ech.nl.

KNB Cursusagenda

21 mei 2013

Financiële besturing voor gevorderden (meerdaagse) (nieuw!)

Vraagt u zich weleens af wat uw kostprijs is? Wilt u weten welke omzet u moet halen om rendabel te zijn? En wilt u de bedrijfsvoering op een hoger plan brengen? Deze training is gericht op verbetering van de bedrijfsvoering en is expliciet bedoeld voor notarissen.

28 mei 2013

Tweetraps testament en tweetrapsafwikkeling (nieuw!)

Modellen zullen de leidraad vormen van deze erfrechtelijke cursusdag: van tweetrapslegaat tot derde trap. Ook aan de tweetraps- (papier) schenking zal aandacht worden besteed.

29 mei 2013

Omzetbelasting onroerende zaken

In deze cursus wordt u in één dag volledig op de hoogte gebracht van de complexe fiscale wetgeving op vastgoedgebied.

30 mei 2013

Actualiteiten Wwft (nieuw!)

Kennisverwerving van de Wwft en betekenis van deze regelgeving voor de notariële praktijk.

31 mei 2013

Clïentgerichtheid: succes verzekerd!

Belangrijke voorwaarden voor een succesvol cliëntgericht kantoor komen aan de orde en hoe u en uw collega's daaraan kunnen werken.

6 juni 2013

Introductie Nalatenschapsmediation

Na het volgen van de cursus hebt u kennisgemaakt met mediation en in het bijzonder met nalatenschapsmediation. Er wordt een begin gemaakt met het leren van vaardigheden en technieken die u bij mediation toepast.

11 juni 2013

Afwikkeling nalatenschap en testamenten, civiel en fiscaal

Inzicht krijgen in de civielrechtelijke en fiscale gevolgen van bij de boedelafwikkeling te maken keuzes.

13 juni 2013

Onderhandelen

U leert vaardigheden en tactische concepten om de doelmatigheid en het rendement van onderhandelingen te verhogen.

20 juni 2013

Fiscale actualiteiten

De docent biedt aan de hand van wetgeving, jurisprudentie, theorie en eventueel korte casusposities, praktijkgerichte informatie over een selectie van belangrijke fiscaal juridische actualiteiten.

25 juni 2013

Management en leiderschap

Hoe geeft u op een effectieve manier leiding aan uw eigen kantoor en aan de mensen die daar werkzaam zijn?

.....
Dit is slechts een selectie uit het totale cursusaanbod. Voor meer informatie, inschrijven en het complete opleidingsaanbod: KNB, cursussen en congressen, telefoon 070 3307125 (cursussen@knb.nl) of NotarisNet/Opleidingen
.....

Welk honorarium moet een waarnemer krijgen in het kader van een waarneming?

Uitspraak: *matiging van het bepaalde honorarium*

Casus

Een notaris is veroordeeld tot vijf maanden gevangenisstraf in verband met betrokkenheid bij witwassen van gelden. Als gevolg hiervan is de notaris op grond van artikel 26 lid 1 sub c Wet op het notarisambt (Wna) geschorst. In dit artikel is – kort gezegd – aangegeven dat een notaris geschorst wordt in het geval van een nog niet onherroepelijke veroordeling voor een misdrijf. In het kader van deze schorsing is een waarnemer benoemd op het protocol van deze notaris. De voorzitter van de kamer van toezicht heeft aan de waarnemer een honorarium toegekend van 250 euro per uur.

De notaris heeft in hoger beroep aangevoerd dat dit honorarium zou moeten worden gematigd tot 100 euro per uur, althans tot een door het hof in redelijkheid te bepalen bedrag. De notaris onderbouwt zijn stelling met de opmerking dat geen overleg heeft plaatsgevonden over de vergoeding en dat de praktijk van de notaris als gevolg van alle gebeurtenissen en de publiciteit rondom zijn persoon tot een marginale geworden is. Daardoor brengt die niet genoeg op om het door de (fungerend) voorzitter vastgestelde honorarium van 250 euro per uur op te brengen.

De notariskamer van het hof komt tot het volgende oordeel:

Ten aanzien van het door de notaris ingestelde hoger beroep tegen de beslissing van de (fungerend) voorzitter tot benoeming van een waarnemer en de in die beslissing vervatte vaststelling van diens honorarium, overweegt het hof als volgt. Het hof begrijpt dat de bezwaren van de notaris zich richten tegen de benoeming van een waarnemer als zodanig en niet tegen de persoon van degene die tot waarnemer is bedoeld. Het hof is van oordeel dat – gelet op het vorenstaande – de schorsing van de notaris als ordemaatregel terecht is geschied. Daarmee rust op de voorzitter van de kamer de taak op grond van het

bepaalde in artikel 28 Wna te voorzien in de waarneming. Daartoe is de voorzitter overgegaan en aldus heeft hij zijn wettelijke taak vervuld, zodat de tegen die voorziening gerichte bezwaren door het hof worden afgewezen. Met betrekking tot het beroep van de notaris tegen de beslissing omtrent de hoogte van het honorarium doet zich de vraag voor of hij daarin door het hof kan worden ontvangen. Immers, artikel 29 lid 2 (oud) Wna bood in de vijfde zin kennelijk de mogelijkheid om ook tegen een beslissing van de voorzitter omtrent het honorarium in beroep te komen. Het nieuwe artikel 29 lid 2 Wna bevat nog wel de bevoegdheid van de voorzitter om in geval van een ambtshalve benoeming een regeling te treffen omtrent het honorarium, maar het lijkt te zwijgen over de mogelijkheid daartegen beroep aan te tekenen. In het nieuwe artikel 29 lid 3 Wna wordt de mogelijkheid geboden om tegen ‘een beslissing tot benoeming of tot intrekking van een benoeming’ beroep in te stellen. Het hof is van oordeel – bij gebreke van enige aanduiding in de parlementaire geschiedenis van het nieuwe artikel 29 Wna dat of waarom de mogelijkheid van een beroep tegen een beslissing omtrent het honorarium zou zijn vervallen – dat het treffen van een regeling omtrent het honorarium in geval van een ambtshalve benoeming zozeer verweven is met die benoeming, dat daarmee de mogelijkheid van het instellen van beroep tegen de beslissing op de voet van artikel 29 lid 3, tweede zin Wna gegeven is. Mitsdien is de notaris ontvankelijk in zijn beroep tegen de beslissing waarbij de voorzitter een regeling omtrent het honorarium heeft gegeven. Door de notaris is aangevoerd dat het honorarium van 250 euro per uur exclusief omzetbelasting te hoog is. In zijn beslissing van 30 maart 2006, LJN AV7751, heeft het hof geoordeeld over de hoogte van het aan een waarnemer in situaties als deze toe te kennen honorarium. Voortbouwend op laatstgenoemde beslissing acht het hof het redelijk dat aan de waarnemer in een situatie van een ‘zware’ waarneming (de situaties die thans worden bedoeld in artikel 28 aanhef en onderdelen c, d, e, en f Wna) ten laste van de vervangen notaris (of

diens erfgenamen) een uurtarief wordt toegekend van 150 euro exclusief omzetbelasting, te berekenen op basis van de uren die de waarnemer op het waargenomen kantoor aanwezig is, en dus niet over diens reistijd (onverminderd het recht op een redelijke reiskostenvergoeding). Het hof neemt daarbij in aanmerking dat het gebruikelijke uurtarief dat een notaris aan zijn opdrachtgevers in rekening brengt veelal hoger is, maar dat gewoonlijk, in tegenstelling tot de onderhavige situatie, niet alle uren die een notaris op zijn kantoor doorbrengt declareerbaar zullen zijn.

Hof Amsterdam 19 maart 2013, LJN BZ4897

Opmerking

Het hof stelt in deze uitspraak een aantal criteria vast waaraan de vergoeding van waarnemers moet voldoen. Het hof geeft allereerst aan welk tarief redelijk is en voorts onder welke voorwaarden dit tarief in rekening mag worden gebracht. Het hof hanteert hier opvallend genoeg het uurtarief dat ook al in 2006, derhalve zeven jaar geleden, redelijk werd geacht. Een duidelijk en eenduidig tarief dat door alle kamers voor het notariaat wordt gehanteerd en vooraf bij alle betrokkenen kenbaar is, zou een hoop onduidelijkheid en discussie tussen enerzijds de waargenomen notaris en anderzijds de waarnemer kunnen wegnemen. Voorts kan de waarnemer dan altijd vooraf bepalen of hij bereid is om tegen dit tarief onder de gegeven omstandigheden waar te nemen. Het zou hierbij voor de hand liggen bij de bepaling van dit tarief een inflatiecorrectie toe te passen.

Voorts geeft het hof aan dat dit tarief alleen in rekening mag worden gebracht bij werkzaamheden die op het kantoor van de waargenomen notaris worden verricht. Een spoedtestament in het ziekenhuis in het betreffende protocol of werkzaamheden die, zoals zeer gebruikelijk is, ten behoeve van het protocol worden verricht door de waarnemer op zijn eigen kantoor of op andere locatie, komen volgens deze uitspraak niet in aanmerking voor vergoeding en zijn

derhalve niet te declareren. Juist door technische ontwikkelingen is het eenvoudiger om onafhankelijk van de locatie werkzaamheden te verrichten. Het is onduidelijk waarom het hof meent dat alleen werkzaamheden op het kantoor van de waargenomen notaris voor vergoeding in aanmerking komen. Zeker gezien het feit dat het hof als argument voor het vaststellen van een lager honorarium als waarnemer dan het gebruikelijk uurtarief aanvoert, dat niet alle uren die de notaris op zijn kantoor doorbrengt declarabel zullen zijn. De beslissing van het hof heeft nu juist tot gevolg dat niet alle uren die aan de waarneming worden besteed, gedeclareerd kunnen worden. Dit zou of tot een hoger uurtarief moeten leiden of tot een andere definitie met betrekking tot de te declareren uren.

Wat betreft de reiskosten laat het hof in het midden wat een redelijke reiskostenvergoeding is. Mogelijk zou hier aangesloten kunnen worden bij het gebruik in de advocatuur om met betrekking tot reizen voor cliënten de helft van het gebruikelijke uurloon in rekening te brengen of bij de fiscaal gefaciliteerde reiskostenvergoeding van 0,19 euro. Uiteraard zal vervolgens in de jurisprudentie moeten worden bepaald of dit redelijk is.

Mag een notaris samenwerken met een uit het ambt ontzette notaris?

Uitspraak: *gegrond onder oplegging van de maatregel van waarschuwing*

Casus

De KNB heeft een klacht ingediend tegen drie notarissen die met een oud-notaris zijn blijven samenwerken na diens ontzetting. Met de klacht beoogt de KNB duidelijkheid te verkrijgen omtrent de vraag of het al dan niet geoorloofd moet worden geacht dat de notarissen blijven samenwerken met een notaris die uit het ambt is ontzet en die vervolgens als kandidaat-notaris en als mede-eigenaar/mede-aandeelhouder van een notariskantoor (op het verlijden van akten na) dezelfde notariële (advies)werkzaamheden blijft verrichten

als voorheen en uit hoofde van zijn stemrecht ten aanzien van zijn aandelenpakket zeggenschap heeft over de gang van zaken binnen het notariskantoor.

De kamer van toezicht komt tot het volgende oordeel:

Uitgangspunt bij de beoordeling van de voorliggende vraag vormt het feit dat de tuchtrechter in hoogste instantie onherroepelijk heeft beslist dat de ontzette notaris het ambt van notaris niet langer waardig is. De omstandigheid dat volgens de kamer van toezicht in Rotterdam niet is gebleken dat de ontzette notaris te kwader trouw heeft gehandeld en/of bewust is tekortgeschoten in zijn rol als notaris bij het voorkomen van hypotheekfraude, heeft het hof er niet van weerhouden om aan hem de zwaarste tuchtm maatregel op te leggen. Met tuchtrechtspraak wordt beoogd het niveau van het functioneren van het notariaat op peil te houden (en zo nodig te verhogen) om daarmee het belang te bewaken dat de maatschappij heeft bij een deugdelijk notariaat. De notaris heeft uit hoofde van zijn ambt een publieke verantwoordelijkheid. Hij verricht ambtshandelingen, hij staat voor rechtszekerheid en voor rechtsbescherming. De notaris staat als openbaar ambtenaar, als verlengstuk van de overheid, rechtstreeks ten dienste van de maatschappij als geheel. Het is derhalve van cruciaal belang dat het publiek vertrouwen kan stellen in het notariaat.

Hoewel de huidige wet- en regelgeving er niet aan in de weg staat dat een notaris na zijn ontzetting als kandidaat-notaris notariële werkzaamheden blijft verrichten en een notaris een samenwerkingsverband kan aangaan met een kandidaat-notaris, is de kamer van oordeel dat notaris A, notaris B en notaris C onder de geschetste omstandigheden het vertrouwen in het ambt schaden door notaris D, die uit het ambt is ontzet, in de gelegenheid te stellen als kandidaat-notaris op hetzelfde kantoor werkzaam te blijven, terwijl hij daarbij mede-eigenaar zeggenschap heeft in het reilen en zeilen van het notariskantoor. De kamer is van oordeel dat de door de notarissen welbewust gemaakte keuze om hun samenwerking met notaris D te

continueren niet past binnen een goede beroepsuitoefening en dat de notarissen daarmee in strijd handelen met de eer en het aanzien van het ambt. Na de ontzetting is er ogenschijnlijk niets veranderd en lijkt het er voor het grote publiek op dat een notaris die ontzet is uit het ambt zich daar niets van hoeft aan te trekken en aldus blijkt geeft de tuchtrechtspraak niet serieus te nemen. Dit acht de kamer schadelijk voor het vertrouwen in het notariaat en het beeld dat de maatschappij heeft van het zelfreinigend vermogen van de beroepsgroep. De klacht wordt dan ook gegrond geacht.

De kamer van toezicht verklaart de klacht gegrond en legt aan de notarissen de maatregel van waarschuwing op.

*Kamer van toezicht te 's-Hertogenbosch
18 maart 2013, LJN YC0924*

Opmerking

Op basis van deze beslissing doet een notaris er goed aan na te denken over de vraag of samenwerking met een ontzette notaris geen verkeerd beeld oproept bij zijn cliënten en het publiek. Dit zal immers kunnen leiden tot twijfels omtrent zijn eigen integriteit en betrouwbaarheid. Wekt een notaris bij dergelijke samenwerking niet de indruk dat hij het handelen van de betreffende ontzette notaris goedkeurt? Een beroepsverbod, al dan niet voor bepaalde tijd, om na ontzetting in het notariaat werkzaam te zijn, zou dergelijke discussies en dilemma's kunnen voorkomen.

Op NotarisNet zijn naast bovenstaande uitspraken ook andere tuchtuitspraken te lezen. Nadere informatie: KNB, Willem Geselschap, telefoon 070 3307133 (w.geselschap@knb.nl)

Recent aangewezen tot toegevoegd notaris

Amsterdam (protocol mw. mr. A.M.J.M. Ploumen) m.i.v. 1 mei 2013 mw. **Mr. M. van Zanten**;
Arnhem (protocol mr. L.A.M. Teunissen) m.i.v. 1 mei 2013 mw. **Mr. A.M. Meurs**;
Beek (protocol mr. J.Th.M. Pas) m.i.v. 26 april 2013 mw. **Mr. J.M.A. Pas**;
Arnhem (protocol mr. T.K. Lekkerkerker) m.i.v. 25 april 2013 mw. **Mr. I. Meuwese**.

Eervol ontslag op verzoek

Mr. V.K. Kuijvenhoven, notaris te *Haarlemmermeer*, m.i.v. 15 april 2013;
Mr. B. van der Deijl, notaris te *Amersfoort*, m.i.v. 1 mei 2013;
Mr. G.R. Lugtenburg, notaris te *Roosendaal*, m.i.v. 1 mei 2013.

Ontslag op verzoek

Mr. D.J.H. van Assen, notaris te *Almere*, m.i.v. 1 mei 2013;
 mw. **Mr. I.M. Kampman**, notaris te *Soest*, m.i.v. 1 mei 2013.

Toewijzing protocol

De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie heeft op grond van artikel 15 van de Wet op het notarisambt besloten het protocol en de overige notariële bescheiden van:

- mr. P.G.J.M. Marres, tot 1 september 2012 notaris te Brielle, m.i.v. 1 juli 2013 toe te wijzen aan **Mr. R. Ouwkerk**, notaris te *Spijkenisse*;
- mr. J.G. Holtmaat, tot 1 september 2012 notaris te Berkelland, m.i.v. 2 april 2013 toe te wijzen aan **Mr. E. Roerdink**, notaris te *Groenlo*;
- mr. R.A.E. Welling, tot 15 september 2012 notaris te Wijchen, m.i.v. 23 mei 2013 toe te wijzen aan **Mr. N.P.C.M. Thielen**, notaris te *Bavel*;

- mr. J.W. Landman, tot 8 november 2012 notaris te Steenwijkerland, m.i.v. 1 mei 2013 toe te wijzen aan **Mr. J.W. Landman**, thans notaris te *Meppel*;
- mr. H.A. de Vries, tot 15 september 2012 notaris te Hoorn, m.i.v. maart 2013 toe te wijzen aan **Mr. M.J. Moeskops**, notaris te *Hoorn*.

Overleden

Op drieënzeventigjarige leeftijd op 7 april 2013 de heer **Mr. F.M. Borgman**, oud-notaris te *Raalte*;
 Op tachtigjarige leeftijd op 19 april 2013 de heer **J.J. de Die**, oud-notaris te *Amstelveen*.

Rectificatie

In het *Notariaat Magazine*, nummer 4, is per abuis een fout gemaakt in de overlijdensberichten. De juiste tekst moet luiden:
 ‘Op eenentachtigjarige leeftijd op 25 maart 2013 de heer **Mr. B.H. Bijlholt**, oud-notaris te *Haarlem*.’

Vers bloed

Een van de kanocolumnisten stopt ermee. En dat betekent dat er plaats was voor een opvolger, ik dus. Ik zou me graag willen voorstellen, maar dat is nou juist net niet de bedoeling. Om vrijuit te kunnen schrijven, wordt de identiteit van de columnisten niet bekendgemaakt. Ik ben benieuwd of ik mijn identiteit evenals mijn voorganger geheim kan houden. Ik wil mijn voorganger, mede namens de lezers van de kanocolumn, bedanken voor haar bijdrage en wens haar veel succes met haar nieuwe uitdaging. Ik zal proberen, met hetzelfde enthousiasme als zij dat deed, verslag te doen van mijn ervaringen als kano.

VACATURE

Op ons kantoor is onlangs ook een vacature vervuld. Al kan ik niet echt spreken van een vacature, want de functie was al vervuld voordat de sollicitatieprocedure überhaupt was opgestart. De nieuwe kandidaat-notaris was erg blij

dat ze aan de slag kon. Veel van haar medestudenten, die net als zij al ruim een jaar geleden afgestudeerd zijn, hebben nog geen passende baan gevonden. Dit beeld wordt nog eens bevestigd door het aantal aanmeldingen voor de beroepsopleiding. Deze zijn tot nu toe zo beperkt dat in september waarschijnlijk maar één groep van start gaat.

VOORUIT

We moeten met z'n allen proberen, juist ook in tijden van crisis, studenten enthousiast te maken en te houden voor het notariaat. Want als er geen jonge aanwas is en er geen studenten notarieel recht willen studeren, is er ook na de economische crisis geen vooruitgang te boeken. Zonder bekwame mensen om het werk te doen, komen we niet vooruit. Dus laten we met z'n allen ons best doen om die collegebanken gevuld te krijgen en te houden!

AMBASSADEURS

Om een stap in de goede richting te zetten, heeft ons kantoor besloten het aantal stageplaatsen te verdubbelen. Voor de studenten een mooie kans om hun cv uit te breiden met relevante praktijkervaring en sollicitatie-ervaring op te doen. Voor het kantoor goed omdat stagiaires werk uit handen nemen en zij na de stage op de universiteit goede ambassadeurs zijn. En mocht er weer een vacature voor een kandidaat-notaris ontstaan, dan weet ik zeker dat die weer snel vervuld is met mensen met relevante notariële werkervaring!

Drie kandidaat-notarissen schrijven bij toerbeurt de Kanocolumn. Elke maand doet een van hen verslag van de belevenissen en ervaringen als kandidaat-notaris. Om vrijuit te kunnen schrijven, ondertekenen ze de column slechts met 'Kano'.

Goede dienstverlening eindigt op papier

De kracht van het notariaat schuilt onder meer in het ondubbelzinnig vastleggen van afspraken. Woorden op papier. Maar, hoe belangrijk ook de akte, het is altijd een resultante van overleg. Waarmee we maar willen zeggen dat zonder een goed gesprek weinig tot stand komt.

...maar begint altijd met een goed gesprek

Hoewel van Antwerpen Accountancy al jaren uitsluitend voor het notariaat werkt, starten wij elke zakelijke relatie met een goed kennismakingsgesprek. Want wij willen u leren kennen, ons verdiepen in uw specifieke situatie. Zo kan uw kennismaking met ons een stevige basis vormen voor uw succesvolle toekomst. Waaraan wij graag ons steentje bijdragen. Dus vandaar deze uitnodiging: kom eens kennis met ons maken.

Van Antwerpen Accountancy verricht alle voor het notariaat van belang zijnde accountancy werkzaamheden. Daarnaast zijn wij graag een deskundig klankbord en adviseur bij reorganisaties, overnames, ondernemingsplannen enzovoorts. Bezoek ons op notarisaccountants.nl. Maar als u echt een goed gesprek wilt, dan maakt u een afspraak. Bel 088 - 454 00 00 en vraag naar J.C. (Hans) van Antwerpen RA.

van Antwerpen Accountancy

Kantoren te Den Haag en Breda, 088 - 454 00 00
www.notarisaccountants.nl

Nu is er de *BNApp!*

Bureau Notariaat & Advocatuur

Meesters in accountancy

Accountancy is ons vak, het notariaat ons specialisme

BNA is in 1987 als administratiekantoor voor het notariaat begonnen. Nu ruim 25 jaar later zijn wij uitgegroeid tot de grootste branche-accountant binnen het Notariaat. Bureau Notariaat & Advocatuur is:

- Financiële administratie
- Fiscaal advies & aangiften
- Bedrijfsvergelijking
- Managementinformatie

- Jaarrekening & advies
- Salarisadministratie
- Hulp bij ontslagprocedures
- Opvolging & ondernemingsplannen

Wij helpen u graag bij het tactisch schaakspel dat de notariële onderneming tegenwoordig is. Wij zijn uw Branche-Accountant!

Oude Utrechtseweg 26-28, 3743 KN Baarn
Postbus 1008, 3740 BA Baarn

T: 035 693 64 44
F: 035 693 95 55

info@bna-lodder.com
www.deNotarisPraktijk.nl

Loyens & Loeff is een gerenommeerd kantoor waar onze specialisten adviseren op zowel civiel als fiscaal gebied. Tot onze cliënten behoren grote ondernemingen, financiële instellingen en overheden. Het unieke van ons kantoor is de intensieve samenwerking tussen advocaten, belastingadviseurs en notarissen. Onze thuismarkt is de Benelux. Daarnaast is Loyens & Loeff vertegenwoordigd in de belangrijkste financiële centra van Europa, Azië en de Verenigde Staten. Wereldwijd werken 1600 medewerkers bij Loyens & Loeff, waaronder ruim 850 advocaten, notarissen en fiscalisten.

Voor onze praktijkgroep Vastgoed in Amsterdam zoeken wij op korte termijn een kandidaat-notaris met 3 tot 4 jaar werkervaring.

Loyens & Loeff heeft onder meer een zeer hoogwaardige en innovatieve vastgoedpraktijk die opereert in de top van de markt. Onze cliëntenkring bestaat uit de grote spelers op het gebied van het vastgoed, waaronder beleggers, banken, fondsen en overheden. De werkzaamheden bestaan uit het adviseren van deze instanties indien zij vastgoedgerelateerde vraagstukken hebben.

Profiel

Je hebt ervaring met de vastgoedpraktijk en beheerst de Engelse taal in woord en geschrift. Tevens heb je een commerciële drive en beschik je over goede communicatieve vaardigheden. Daarnaast ben je flexibel, accuraat en gewend pro-actief op te treden. Je ziet het als een uitdaging om voortdurend up-to-date te blijven en levert graag een actieve bijdrage aan het reguliere vakinhoudelijk overleg.

Voor meer informatie kun je contact opnemen met Olivier Wilmink: 020 578 5219, olivier.wilmink@loyensloeff.com of solliciteer via www.loyensloeffacademy.com.